Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабрин 21-һээ гарана | № 284 (17407) | 1986 оной декабриин 9, вторник | Сэн 3 мүн.

...ЕХНИКЭЕЭ ...ЙДАМТАЙГААР ...ЭЛДЭХЭ

...хникэеэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашагладаг ажахынууд ...соомнай һүүлэй үедэ олошоржо байнхай. Энээ... үнгэрһэн намарай таряа хуряалга хэзээ хэзээнэй... ...гэсэжэ, ерэхэ жэлдэшье үндэр баян ургаса заа... ...н тула таряашаднай бэлэдхэл хэжэ захаланхай. ...дэ үдэрнүүдтэ механизаторнууд болон заһаба... ...ракторнуудаа, комбайнуудаа, мүн тарилга хэхэ, ...рилхэ, таряалан, сабшалангаа уһалха бүхы маши... ...ээ бэлдэхээр тухагүй ажаллана. Колхоз, совхо... ...нуудай заһабарилгын-техническэ предприятинуу... ...хойнуудта, комбайнуудай депонуудта, техническэ ...г пунктнуудта заһабарилгын хүдэлмэри үдэрһөө ...дэжэ, бригада, звенонуудай, механизаторнуудай ...алис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнэ.

...ой эхилтэр газар элдүүрилхэ, уһалха бүхы ...никэеэ түгэс заһабарилжа, орооһоной комбай... ...нь бэлэн болгодог ажахынууд олон. Тэдэнэй ...ятайн районой Ленинэй нэрэмжэтэ, «Искра», ...йоной «Маяк», Бэшүүрэй районой XXI партсъез..., Мухар-Шэбэрэй районой «Искра» колхозууд, ...й районой Гааргын, Захааминай районой Дүтэлүү... ...н районой «Первомайский», Чисааның, Прибай...ной «Зырянский», «Нестеровский», Хориин районо... Үдын, Хасууртайн совхозууд болон бусад ажахы... ...оно.

...олнүүдтэ Кабанскын районой Оймороой совхоздо ...заһабарилха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдадаг ...жахын инженерно албанай хүдэлмэрилэгшэд, ...нмай ёһоор, машина, техникээ хадагаламжада та... ...е һайнаар эмхидхэнэ. Техникэ бүрин бүтэн байл... ...ниие заһабарилгын ябасые хинаха комисси сов... болгогдожо, газар элдүүрилхэ бүхы техникэ шал... ...рманиинь заһабарилагдахаар хараалагдажа, за... ...д ба узелнууд ноосэлэгдэһэн байха юм. Гадна ...заһабарилха график табигдаһан, трактор, комбай... ...ашаглалгада бэлэн болгохо талаар районой заһаба... ...ническэ предприятитай хэлсээн баталагдаһан бай... ...о хадагаламжада табидаг албанайхид хам... ...ай гуримаар ажаллана. Хүдөө ажахын машина... ...аар хадагалха, заһабарилха талаар районой ажа... ...нда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй түрүүшын ...срой совхозойхид илаһанда тоологдонхой.

...ита зарим ажахынуудта машина, техникэдэ эзэн ...даха ушарнууд үзэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, Мухар-Шэ...ной «Эрдэм» совхоздо тракторнууд болон бусад ...д хайша хэрэгээр хаягдаһан тула ашаглагдахань ...онхой. Захааминай районой Хамниин совхоздо ...адагаламжада табиха албан эмхидхэгдээгүй юм. ...э хэрэгтэ дүй дүршэлгүй, юрэ дайралдаһан лэ ...илогдоно. Орооһоной комбайнуудай муугаар бэл...рэһээ үнгэрһэн намар таряа хуряалга тус ажа... ...унжагайраа бэлэй. Тиимэһээ совхозой хүтэлбэри... ...женерно-техническэ албанайхид энээнһээ тобшо... ...эргэтэй. Загарайн районой «Гигант», Сэлэнгын ...К партсъездын, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхо... ...рнын районой «Целинный», Хурамхаанай районой ...хааминай районой СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэм...йин, Хориин районой Анаагай, Хүрбын, Хэжэнгын ...0 лет Октября», Ушхайтын, Кабанскын районой ...йн, Сэлэнгын районой Тельманэй, Кировэй нэрэм...ийн районой, Эрхирэгэй, Онохойн, Мухар-Шэбэрэй ...гын совхозуудта трактор, комбайнуудые заһа...жагайрһаар.

...мастерскойнуудые запас частьнуу... ...уялгатай районуудай материально-... ...хангалгын пунктнуудай хүдэлмэриие хангалтатай ...гүй. Эндэ колхоз, совхозуудай захилай ёһоор ...нуудые, агрегадуудые ажахыда сэхэ абаашажа ...дүй дүршэл муугаар нэбтэрүүлэгдэнэ. Тарбага... ...барилгын-техническэ предприятида, «Бурятскагро...» нэгэдэлэй Шэнэ-Бэрээнэй заводто техникын ...тайгаар заһабарилагдадаг ушарнууд олоор үзэг...

...бэлэн болголгые хинаха республиканска штабай ...эргэгдэһэн заседани дээрэ Мухар-Шэбэрэй, Зага...нуудта заһабарилгын хүдэлмэриин ябаса тушаа ...гардажа, тэрэнэй хангалтагүйгөөр үнгэргэгдэжэ ...аа сэхэ заагдаа. Зарим ажахынуудта машинануу... ...лха талмайнууд түхеэрэгдээгүй, тусхай албан эм... ...й байха юм. Инженерно-техническэ хүдэлмэри... ...никэ хадагалхадаа, ГОСТ-ын эрилтэнүүдые олон ...нагүй. Эдэ бүхы дутуу дунданууд республикын ...ной, РАПО-нуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ, инженер... ...о хүдэлмэрилэгшэдтэ шангаэрилтэ табяагүй ...итэй. Мүнөө үедэ иимэ байдалтай эбсэхээр бэшэ.

...бүхэндэ техникэ заһабарилга тусхай графигай ...лагдаха, тэрэнэй дүүргэлтэ колхозой правленидэ, ...рекцидэ саг үргэлжэ харагдажа байха зэргэтэй. ...лбэрилэгшэд, инженерно-техническэ хүдэлмэри...дай хиналтын бүлэгэй гэшүүд, арадай депутадууд ...заһабарилгын шанарые ходо шалгажа, хинажа байха ...заһабарилагдаһан техникые ажахын ахамад агро... ...у механизаторнуудай хабаадалгатайгаар тусхай ...ааан абажа, машина хадагалдаг газарта ГОСТ-ын ...даһыень хинаха ёһотой. Мүн РАПО-гой заһаба... ...ническэ предприятинуудай, материально-техниче... ...н пунктнуудай хүдэлмэриие һайжаруулха, кол... ...дай захил дүүргэхэ, хүсэ ехэтэй К-700, Т-150 тү... ...рнуудые саг болзортонь бэлэн болгохо гээшэ тон

...ын Госагропром, «Бурятплодоовощхоз» нэгэдэл, ...трест болон районой агропромышленна нэгэ... ...никэ заһабарилгын хүдэлмэриие хурдадхаха та... ...эрилтэнүүдые табижа, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, ...техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй, механизаторнуу... ...алга дээшэлүүлхэ зэргэтэй.

...горкомууд, райкомууд, партийна организацинууд ...заһабарилгын харюусалгатай хаһые эмхитэй һайнаар ...тула хүдэлмэриин бүхы участогуудта ажалай, ...кка журам һайжаруулха талаар эмхидхэлэй болон ...хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха ушартай.

...юлдэ эршэмтэй технологи хэрэглэжэ, газар таряа...лгэ үргэдэнэ. Энэ технологи ашаг үрэтэйгөөр ...н тула нарин нягтаар тааруулагдаһан техникын ...дүүргэхэ байһаниинь ойлгосотой. РЕСПУБЛИКЫН ...ТОРНУУД! ТРАКТОР, МАШИНАЯА САГ БОЛЗОР... ...АБАРИЛЖА, ЕРЭХЭ ЖЭЛЭЙ ТАРИЛГЫН ХҮДЭЛ... ...АР ҺАЙНТАЙГААР ҮНГЭРГЭХЭ АРГА БОЛОМЖО ...ХЭНДЭ ОЛГОЁЛ!

...Ы АЖАЛТАНАЙ ХОЛБООНОЙ ПЛЕНУМ

...театральна ажал ябуулагшадай холбооной прав...дэхи пленум декабриин 6-да боложо, СССР-эй ...ист К. Ю. Лавровые — правлениин түрүүлэгшээр, ...дай артист О. Н. Ефремовые правлениин нэгэ...ларяар һунгаба.

...озна республиканудай театральна эмхинүүдэй ...эгшэд правлениин түрүүлэгшын орлогшонороор

...н комиссиин түрүүшын заседани дээрэ С. Б. Ре...жэй түрүүлэгшээр һунгагдаһан байна.

(ТАСС).

...ЯАД ЛИТЕРАТУРЫН ...ЭРНҮҮД ДҮҮРЭБЭ

...үнгэргэгдэһэн Бу...турын үдэрнүүдэй ...Фадеевэй нэрэм...эторнуудай түбэй ...ан зохёолой ехэ ...гдээ. РСФСР-эй ...шодой холбооной ...екретариат дээрэ ...зохёолшодой оро...5 хотодо хэһэн ...дүнгүүд согсолог...э хэлэһэн РСФСР-...олшодой холбоо...ниин секретарь ...мүн уран зохёол...кин, В. Поволяев, ...мжэлэгшэ А. Тур...лан КПСС-эй Бу...ой соёлой таһа... Л. Ч. Нимаева, РСФСР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин түрүүлэгшэ Н. Дамдинов, уран зохёол шүүмжэлэгшэ Ц-А. Дугарнимаев, уран зохёолшод Ц-Ж. Жимбиев, К. Балков гэгшэд буряад литературын мүнөө үеын байдал, мүн саашанхи зорилгонууд тухай дэлгэрэнгыгээр тогтоһон байна.

Россин Федерациин Уран зохёолшодой холбооной секретариадай зүблөөндэ КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, РСФСР-эй Уран зохёолшодой холбооной секретарьнар болон правлениин гэшүүд хабаадалсаа.

Манай корр.

Жэлэйнгээ түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргүүлэе!

Нийтын малай үбэлжэлгые эмхитэй һайнаар үнгэргэхэ, үнеэдэй һү шэмые эрид дээшэлүүлхэ республика дотор үүсхэл гаргаһан Сэлэнгын районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой болон Бэшүүрэй районой Хоринскэ совхозой мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй урилгые һэйшээһэн Кабанскын шубуунай фабри-

ТҮРҮҮШҮҮЛ ОЛОШОРНО

кын Колесовскын хоёрдохи фермын һаалишад Валентина Георгиевна, Евгения Петровна, Галина Ильинична Перевозникованууд, дүршэлтэйшүүлэй нэгэн Галина Михайловна Волкова гэгшэд үнеэн бүхэнһөө дунда зэргээр 3000 килограмм һү һаажа, жэлэйнгээ түсэбые холо үлүүлээ. Энэ жэлдэ тус фермын хүдэлмэрилэгшэд үнеэдэй һү шэмэ дээшэлүүлхэ талаар горитойхон амжалта туйлаа юм. Тусхайлбал, тус коллектив һү үйлэдбэрилхэ жэлэйнгээ түсэб болзорһоо урид дүүргээ.

Эндэхи һаалишад байгша ондо үнеэн бүхэнһөө дунда зэргээр 3000 килограмм һү һаажа, республикын һаалишад гурбан мянгатанай клубай бодото гэшүүн болохоор тэмсэл улам үргэдхэнэ. Жэлэй дүүрэтэр энэ коллектив үшөө 200 шахуу центнер һү үйлэдбэрилхөөр хараална.

С. БОГУСЛАВСКИЙ.

АЛДАХАГҮЙН ЛАБТАЙ

Селенгинскын целлюлозо-картонной комбинадай цехүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые гаргагдахада, коммунист Н. А. Кириченкын хүтэлбэрилдэг түмэр замай цехэй коллективтэ олон дахин түрүү һуури олгогдон байха юм. [illegible] цехэй коллектив тогтууритай һайнаар, абаһан эршээ алдангүй хүдэлжэ байнхай. Эндэ цехэй хүтэлбэрилэгшэдэй, мүн партийна организациин үүргэ ехэ.

Түмэр замай цехтэ 120 хүдэлмэришэд ажаллана. Эдэмнай гол түлэб тепловозуудай машинистнууд, тэдэнэй туһалагшад, диспетчернүүд, поездүүдые бүридхэгшэд, автоматическа аргаар ашаа тээдэг, буулгадаг оньһон түхеэрэлгэнүүдэй жолоошод, түмэр замай монтернууд, слесарьнууд болон бусад мэргэжэлтэд болоно.

Цехэй хүдэлмэриие тодорхойлдог гол дүнгүүдынь гэхэдэ, вагонуудай миин байха сагые хороохо, маневрово хүдэлмэриүүдые аваригүйгөөр ябуулга мүн болоно.

— Байгша оной хахад жэлэй дүнгөөр коллективнай социалис мүрысөөндэ эрхимлээ. Тиигэжэ Ой модоной, целлюлозо-саарһанай ба модо боловсоруулгын промышленностиин министерствын түмэр замуудай цехүүдэй дундаһаа түрүү һуури эзэлээ юм. Гурбадахи кварталда хоёрдохи һуурида гараабди. Энэ ехэ илалта хадаа бүхы коллективэймнай оролдолгын үрэ дүн. Мүнөө жэлдэшье муу бэшэ хүдэлнэбди. [illegible]

[illegible] — гэжэ цехэй начальник Н. А. Кириченко [illegible] нэмэбэ:

— Вагонуудай миин байлгые хороохо хэрэгтэмнай бусад цехүүд туһална. Жэшээлхэдэ, модо бэлэдхэлгын цех (начальнигынь В. А. Сапрыкин) түлеэ болон зомгоолоо саг болзортонь буулгана. Сэбэрлэлгын түхеэрэлгэнүүдэй комплекс (начальнигынь В. И. Мешков) аммиачна уһатай, сернэ кислотатай цистернэнүүдые саг болзортонь һулладхаад үгэдэг. Машинистнууд, бүридхэгшэд, диспетчернүүд, цехэй бусадшье мэргэжэлтэд уялгануудтаа бүри харюусалгатайгаар хандадаг болоо. [illegible]

Түмэр замай цехэй хүдэлмэридэ коммунистнуудай гол, шалгарһан үүргэнь ехэ. КПСС-эй 20 гэшүүд түрүү ажалай ульгэр жэшээ харуулна. Коммунист, диспетчер Г. И. Шишмакова арбан гурбан жэлэй урда цехтэ хүдэлжэ эрэһэн юм. Тушаан абагшаар хүдэлжэ эхилээд, дүршэл ехэтэй аха нүхэдэйнгөө хүдэлмэриие хажуу тээһээ шудалдаг һэн. Тиин диспетчерээр уданшьегүй томилогдоо. Мүнөө долоодохи жэлээ халаание хүтэлбэрилнэ. Тэрэнэй ударидадаг халаан [illegible]

КПСС-эй гэшүүн, тепловозой машинист Н. П. Спирин оньһон техникээ зүбөөр, бодомжотойгоор ашагладаг, [illegible] аваригүйгөөр хүдэлдэг юм. [illegible] Ашаглалгын техникэ заһабарилдаг слесарь П. И. Арефьев [illegible] Партийна организациин секретарин [illegible] Эдэмнай [illegible] Красильников, слесарьнууд В. Д. Петров, А. И. Устьянцев, А. В. Кожевников, И. Г. Воробьев гэгшэд болоно. Жэлэй дүнгөөр тус коллективэйхид түрүү һууриая алдахагүйн лабтай.

М. ФЕДОРОВ.
Кабанскын район.

ЭРХИМ ДҮНГҮҮД

Баргажанай-Адагай ойн оньһожоруулагдамал ажахын коллектив байгша оной түсэбые эрхим дүнгүүдтэйгээр дүүргэхэнь. Жэлэй эхинһээ предприяти даабариһаа гадуур 26 мянган түхэригэй товарна продукци худалдаа.

Арадай ажахыда хэрэгтэй модо зөөхэ түсэбөө 112,4, хюрөөдэмэл материалнуудые үйлэдбэрилхэ даабарияа 101 процент бэелүүлээ. Гадна тус коллектив арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа ерэхэ жэлэй тоосоогоор эльгээжэ байнхай.

А. М. Колмаковой хүтэлбэрилдэг модо бэлэдхэгшэдэй бригада, Баргажанай-Адагай лесничествын коллектив социалис мүрысөөндэ һайн дүнгүүдые туйлаба. Эрхимүүдэй дундаһаа лесничий В. П. Ивановые, лесничүүд И. А. Хайнацкий, Б. Б. Пироженко гэгшэдые нэрлэмээр.

Н. ГАЛДАНОВ.

Оёдолой үйлэдбэриин «Туяана» нэгэдэлэй байгуулагдаһаар 40 жэлэй ондо зорюулагдаһан мүрысөөндэ оёдолой цехүүдэй бригаданууд сооһоо Н. А. Тумановагай ударидадаг коллектив эрхимлэжэ гараба. Энэ амжалтада [illegible] даагша Т. В. Макаровагай хубита ехэ.

Түрүү оёдолшон Т. В. Макарова табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэб болзорһоо урид, сентябрь һарада дүүргээ юм. Агуу Октябриин 70 жэлэй ойдо 2 жэл 3 һарын түсэб дүүргэхэ уялга тэрэ абанхай. Һүүлэй үедэ Т. В. Макарова «Мэргэжэлээрээ эрхимлэгшэ» гэһэн мүрысөөндэ мүн илаа. Татьяна Васильевна КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абтаа, арадай депутадуудай районно Соведэй депутат юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Т. В. Макарова.

Д. АЛТАЕВАЙ фото.

МЕЛИОРАТОРНУУД МАГТААЛТАЙ

Арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ хараалагдаһан түсэбөө урагшатайгаар бэелүүлжэ, урид туйлаһан амжалтаяа улам батадхаха тэмсэл барилгын «Бурятводстрой» управлениин Гусиноозерскын нүүдэл оньһожоруулагдамал колонныин коллективтэ үргэдэнхэй. Зунай һаранууудта дурсагдагша предприятиин барилгашад Сагаан-Голой уһалууриин һубаг, ханаабуудые һэргээн шэнэлжэ бариһан гэхэ гү, али саг болзортонь ашаглалгада тушааһан байха юм. Тодорхойлбол, Химнэ голой уһаар хуурай тала газар ундалуулхаар бариһан уһалууриинь системэ түргэн саг соо гергашаяа харюулха байха. Энэ һубаг, ханаабаар Шасарганын, Сэлэнгын, Химнын совхозуудай 2700 гектарай газар ундалуулагдаха юм.

Асари ехэ энэ барилгада Сергей Коноваловай хүтэлбэрилдэг бригадын механизаторнууд 360 мянган түхэригэй ажал хэһэн байна. Эдэнэр зунай хаһада 90 мянган кубометр шулуу, шорой малтажа зөөһэн, обоолһон юм.

Эдэ үдэрнүүдтэ Алексей Коноттонкиной даадаг мастерска участогай мелиораторнууд Сэлэн-Дүүмын уһалууриин һубаг, ханаабануудые барина.

Энэ барилгын ашаглалгада тушаагдахада, Сэлэнгын совхозой 330 гектар газар ундалуулагдадаг болохо юм.

Мелиораторнууд дошо болдогто дарагдаһан газарыень хахалжа жэгдэлһэн, хүсэтэй бүлүүр станциин байшан шэнээр бодхооһон байна. Мүнөө эндэ элдэб оньһон түхеэрэлгэнүүд хабсаргагдан тодхогдоно. Мүн бүлүүр станциин дэргэдэ уһанай сугларха сөөрэм баригдаа. Химнэ голой уһан бүлүүр станцяар дамжуулагдажа, «Фрегат», «Сигма» түхеэрэлгэнүүдээр газар уһалагдаха байна. Анханда хуурай тала байһан энэ газар мүнөө уһалагдадаг тарилгын поли болгогдожо байнхай.

Оньһожоруулагдамал нүүдэл колонныин начальник Н. Д. Калашниковай мэдүүлһэнэй ёһоор, тус барилгада механизаторнууд Сергей Красиков, Алексей Кириллов, Сергей Щербаков, хабсаргагшад Геннадий Клепиков, Вячеслав Черных гэгшэд магтаалтайгаар ажаллана. ПМК-гай барилгашад һүүлэй жэлнүүдтэ барилга хэхэ хэмжээе гурба дахин дээшэлүүлээ. Энэ жэлэйнь түсэбэй дүүргэлтэ болзорһоо лаб уридшалагдахаар хараалагдана.

С. ТЮЛЮКИН.

МАНАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

МАЛАЙ ҮБЭЛЖЭЛГЭ — ХАРЮУСАЛГАТАЙ ХАҺА

ҺАНААГАА АМАРХА ҮНДЭҺЭН ҮГЫ

Мүнөө хаа хаанагүй—ажахы, район бүхэндэ эгээл харюусалгатай, хүнгэн бэшэ хүдэлмэриин хаһа — малай үбэлжэлгэ түлэг ябажа байна.

Тиимэһээ энээниие хэр зэргэ эмхитэйгээр, амжалтатайгаар үнгэргэһэнһөө мал ажалай гол продуктнуудые үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха энэ жэлэй, мүн гарахаяа байһан 1987 оной түсэбтэ даабаринуудай дүүргэлтэ сүм дулдыдаха болоно.

Энэ талаар Хяагтын районой ажахынуудта малай үбэлжэлгын ябаса тухай хөөрэжэ үгэхыень тэндэхи агропромышленна нэгэдэлэй ахамад зоотехник Д. А. ЛЕВКИНДЭ манай корреспондент хэдэн асуудалтайгаар хандаба.

— Дмитрий Андреевич, энэ жэлдэ малай үбэлжэлгэ урда урдынхиһаа ямараар үнгэргэгдэжэ байна гэжэ тоолонот!

— Байгша ондо олонхи ажахынуудтамнай илангаяа һаалиин мал яһала эртэ, сентябриин эхеэр дулаан байрануудта оруулагдажа, үбэлэй рационоор эдеэлүүлэгдэжэ эхилээ юм. Мүн олохон фермэнүүдтэ үнеэдэй байранууд, тэжээлэй цехүүд саг соогоо һэльбэгдэн заһабарилагдаа. Жэшээнь, «Пограничный» совхозой Хяагтын-Адагай Харанхын, Хүдэриин совхозой Семёновкын, «Родина» колхозой Ивановкын фермэнүүдтэ тэжээл буйлуулха цехүүд шэнээр баригдаа. Эдэ бүгэдын ашаар урдынхидал үбэлжэлгын эхеэр үнеэдэй һү шэмын эрид доошолхо ушар ехэ үзэгдөөгүй.

Тиигэжэ районой ажахынууд жэлэй үнгэрһэн 11 һарада 114,4 мянган центнер һү абажа, жэлэйнгээ түсэбые декабриин 2-то дүүргэбэ. Мүн сагаан эдеэнэй продуктнуудые гүрэндэ худалдаха жэлэй түсэбшье болзорһоо урид ноябриин 10-да бэелүүлэгдээ һэн. Энэ амжалтада Алтайн совхозой Түбэй (даагшань Н. Н. Рампилов), Хяагтын совхозой Хираанай-Адагай (даагшань К. Ф. Черняева), «Пограничный» совхозой Хяагтын-Адагай (даагшань А. Б. Ганеев) фермэнүүдэй коллективүүд ехэ хубита оруулаа.

Үнгэрһэн жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада мяха үйлэдбэрилгэ, худалдалга баһал зарим тэды дээшэлүүлэгдээ. Энэ продукциие гүрэндэ худалдаха жэлэй түсэб үшөө дүүргэгдээгүй байбашье, нёдондонойхиһоо 3,7 мянган центнерээр ехэ мяханай тушаагдаад байһаарнь, үнгэрһэн ноябриин һүүлшын 15 хоногто 3500 шахуу центнер мяханай бэлэдхэлэй пунктда оруулагдаһаарнь харахада, жэлэй даабариие дүүргэхэ арга гүйсэд бии.

Мүнөө жэлдэ ажахынуудай малаа һайнаар шахажа, таргалуулжа тушааһанайнь ашаар мяханай комбинадта оруулһан үхэр бүхэниинь дунда зэргээр 345—350 килограмм, гахай бүхэн — 107, хонин бүхэн — 38 килограмм татаһан байна. Энэ оной дүүрэтэр, мүн ерэхэ жэлэй нэгэдэхи кварталда мяханда тушаагдаха мал олонхи ажахынуудта муу бэшээр шахагдана.

Зун-намарай сагта малшадай, хонишодой оролдосотойгоор хүдэлһэнэй ашаар мал бүхы дээрээ яһала хүсэ шадал һайнтай үбэлжөөндэ оруулагдаа. Тэрэшэлэн энэ намартаа, үбэлэй эхеэр хаа хаанагүй дулаан, саһа багатай байжа, илангаяа хонидые, адуу моридые адуулхада таатай зохид хаһа байба. Гадна энэ жэлдэ ажахынуудтамнай малай условно толгой бүхэндэ 13,6 центнер тэжээлэй единицэ гэхэ гү, али нёдондонойхиһоо 1,6 центнерээр ехэ тэжээл нөөсэлэгдэнхэй.

Гэбэшье эдэ бүгэдэдэ һанаагаа амарха үндэһэн үгы. Урдамнай үбэлэй хүйтэнэй, хабарай хагсуугай аяар 5—6 һара саг байна ха юм.

— Байгша ондо бүхы республика соо үнеэн бүриһөө 2000 килограммһаа бага бэшэ һү һааха зорилго табигдана. Энээндэ танай районой һаалишад ямар хубита оруулжа байнаб!

— Даб дээрээ хаража үзэхэдэ, энэ жэлдэ һү һаалиин бүхы 26 фермэнүүдэй оройдоол 7—8-ниинь лэ 2000 килограммай хилэдэ хүрэжэ шадаха аргатай. Мүнөө гуша гаран һаалишад энэ хэмжээндэ хүрэнхэй. Тусхайлбал, Алтайн совхозой түрүү һаалишад Л. Д. Чагдурова, Т. Т. Дайндарова, М. Б. Бундаева, «Дружба» колхозой үнинэй һаалишан С. Ф. Синюшкина, Хяагтын совхозой һаалишан Т. Д. Бочкарёва гэгшэд мүнөө үнеэн бүриһөө тус тустаа 2350—2760 килограмм хүрэтэр һү һаагаад байна.

Тиигэбэшье тэдэнтэй зэргэлээд хүдэлжэ байдаг нилээд олон һаалишад жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө оройдоол 1300—1400 гаран лэ килограмм һү һаагаа. «Заря», Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозуудай, Хүдэриин, Улаадайн совхозуудай нэгэшье һаалишаниинь һүеэ 2000 килограммда дүтэлүүлээгүй.

Һү һаалиие эрид дээшэлүүлхэ талаар хэрэглэгдээгүй ай-, хабтар ехэ арга боломжын манда бии байһаниие энэ гэршэлнэ. Илангаяа үбэлжэлгын үедэ үнеэдэй олоороо тугаллаад байһан, үбһэ тэжээлэй буйлуулагдажа эдюулэгдэдэг хаһадал һү ехээр абаха арга боломжо хаа хаанагүй бии бшуу .Энээнэйл түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлхэ болонобди.

Иигээд ерэхэдээ үбэлжэлгын эхилһэнһээ хойшо үнгэрһэн гурбан һарын дүн харахада, энэ шухала кампани амжалтатайгаар ябуулагдана гэхын аргагүй. Жэшээнь, түрүү фермэнүүдтэ үнеэн бүриһөө үдэрэй 6.5—7 килограмм һүнэй һааглдажа байхада, Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой Шара-Голой (даагшань А. А. Бабыкина), Хуторска (даагшань П. Н. Шадрин), Улаадайн совхозой Дунгын (даагшань Д .П. Серебренников), Ехэ-Нугын совхозой Түбэй (даагшань Г. Б. Юможапов) болон бусад зарим фермэнүүдтэ үнеэн бүриһөө үдэрэй миил 2,2—2,7 килограмм һүн абтана. Тэндэ үнеэдтэ үбһэ тэжээлыень зүбөөр буйлуулжа үгэхэ, тааруу рационоор эдеэлүүлхэ, һаалишадай дунда социалис мүрысөө аша үрэтэйгөөр эмхидхэхэ хэрэгтэ анхарал ёһоор хандуулагданагүй гээшэ. Бүри һая болотор олохон фермэнүүдтэ үбэлэй үедэ һү һааха социалис уялганууд абтаагүй, тодорхой түсэб, даабаришье табигдажа үгтөөгүй байгаа.

Улаадайн совхозой Дунгын отделенидэ 100 гаран үхэр шахалганда табигдаһан нэрэтэй. Имагтал тэжээлэйнь рационой ёһоор тааруулагдаагүй, малай саг соогоо эдеэлүүлэгдэдэг, уһалагдадаггүй, мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө эрилтэ, хиналтын һуладаһан дээрэһээ ноябрьда үхэр бүхэниинь шэгнүүрээ миил 122 граммаар нэмээгээ. Эндэ ажахын ахамад зоотехник В. И. Нечаев, отделениие эрхилэгшэ Б. П. Жарников гэгшэд сэхэ зэмэтэй гэжэ арадай хиналтын шалгалта элирүүлээ.

— Үбһэ тэжээлые зүбөөр буйлуулжа, тэрэнэй грамм, килограмм бүхэниие аша үрэтэйгөөр хэрэглэжэ шадаһан ажахынууд лэ үбэлжэлгын үедэ амжалта туйладаг байна. Энэ талаар районой колхоз, совхозуудта юун хэгдэнэб!

— Һолоомо, талха таряанай зүйл буйлуулха, эһээхэ тусхай цех гү ,али кухнигүй фермэ мүнөө манайда үгы шахуу болонхой. Теэд тэдэнэйнь олонхи дүүрэн хүсэндөө хүдэлгэгдэнэгүй, олохон цехүүдтэ талхаар миил шэнгэн бурдууг хэхэ уһа халаахаһаа бэшэ, ондоо тэжээл буйлуулагдадаггүй. Мүнөө хүрэтэр зарим фермэнүүдтэ һолоомон малда хуурайгаар эдюулэгдэдэг зандаа. Үнэндөө, һолоомые халуун ууралаар дэбтээжэ, каустическа гү, али кальцинированна соодоор шанаржуулхада тэрэнэй килограмм бүхэнэй шэмэнь 0,34—0,40 килограмм тэжээлэй единицэдэ хүрэдэг бшуу.

Тэжээл буйлуулгые гуримшуулха тушаа ажахынуудай, РАПО-гой мэргэжэлтэд үшөөл ехэ хүдэлмэри хэхэ ёһотойбди.

Бүхы ажахынуудта үбһэ тэжээлэй нёдондонойхиһоо зарим тэды ехэ бэлэдхэгдэнхэй байбашье һаань, харууһалгын мууһаа, ажахынуудай зоотехническэ болон ветеринарна албанай хангалтагүйгөөр хүдэлһэнһөө боложо, малай гарзалха ушар үшөөл үсөөн бэшэ үзэгдэнэ. Гансахан үнгэрһэн октябрь, ноябрь һарада «Пограничный», «Улаадайн», Хяагтын совхозуудта ,«Родина», Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозуудта тус тустаа 15—20 хүрэтэр тугал, 250—400 гаран хонид гарзалһан байна.

Үлбэр, туранхай тугал, буруу болон жэжэ түлгэнүүдые эртээнһээ амяарлажа, тусгаар харууһа, тэжээлдэ табиха эрилтэдэ зарим ажахынуудай мэргэжэлтэд ёһо тэдысэ хандана. «Дружба» колхозойхид 1500 муу хонидые амяарлаһан аад, тэдэнээ томо, жэжээрнь илгажа, һайн рационоор эдеэлүүлхэ, эмшэлхэ хүдэлмэриие эмхидхээгүй байшоо.

Малай үбэлжэлгын хуби заяае хүнүүд лэ, малшад лэ шиидхэхэ ха юм даа. Тиимэһээ тэдэндэ үдэр бүриин халуун анхарал хандуулха, шухала хэрэгтэй юумээр хангаха, туһалха, зоной дунда эмхидхэлэй, ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха, эрилтэ, хиналтые шангадхаха шухала. Эдэ бүгэдые бэелүүлжэ шадаал һаа, энэ харюусалгатай хаһые амжалтатайгаар үнгэргэхэ байнабди.

М. НАМЖИЛОВ
бэшэжэ абаба.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

СССР-эй Министрнүүдэй Совет 1987 оной январиин 4-нэй воскресениин амаралтын үдэрые январиин 2-ой пятницын үдэртэ болгохо гэжэ тогтообо.

«ХАМТА ХЭЛСЭЭД ҮЗӨӨ һАА, ЯАХА ЮМ?»

КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

1. ОЛОНОЙ АЖАЛ ОНСО ХҮСЭТЭЙ

һүүлэй жэлнүүдтэ хүдөөгэй хүн зоной дунда «хамтын подряд» гэһэн үгэ үргэнөөр хэлсэгдэдэг болоо. Энэньшье гайхалгүй. Ушарынь хадаа хамтын подряд гээшэ ажалай эмхидхэлэй шэнэ гурим мүн. Саашадаа подрядай харилсаае улам гүнзэгырүүлжэ, нарижуулан һайжаруулхада, хүнүүдэй эдэбхи үүсхэл улам бадарагдаха байна. Тобшолбол, партиин XXVII съезд дээрэ энээн тухай дэлгэрэнгыгээр хэлсэгдээ бэлэй.

Заримдаа ажалай эмхидхэлэй энэ гуримые шэнэ арга гэлсэнэ. Үнэндөө энэмнай хуушанай, үни мартагдаһан гурим шэнээр һэргээгдэбэ гээшэ. Подрядай хүдэлмэри хадаа хүдөө нютагуудта үни урда сагһаа эхитэй юм. Зарим нютагуудта энэ гурим ажалша хүнүүдэй хэлсээ баталха гол арга байгаа. Зүгөөр энэ гурим үеһөө үедэ улам нарижуулагдажа, мүнөө һэргээгдэбэ гээшэ. Дурсаад үзэбэл, урдандаа нютагай эрэшүүл хамтараад бани, гэр шэнээр барихаар гү, али тунгалаг сэбэр үһатай худаг малтахаар хэлсээ баталдаг һэн. Өөһэд хоорондоо хэлсэжэ, һайн дураараа хамтараад, үбэлэй һарануудта барилга хэхээр холын нютагуудта ошоходоо, эдэ эрэшүүл өөрынгөө зэр зэмсэгүүдые заабол абаад ябадаг байгаа. Иигэжэ олзоборилго хэгшэд ажалаа хамтын подрядай гуримаар эмхидхэжэ, түлбэриеэ арсалтагүйгөөр хубаарилаад абадаг байгаа юм. Олзо бэдэржэ хэлсээ баталагша гэр шэнээр барихадаа, заабол, толлохоор бэлэн болгодог байгаа. Хэрбээ худаг малтабал, тунгалаг үһыень удхажа абаад, амталжа туршахаар гэхэ гү, али түгэс бэлэн болоhонойнь һүүлээр тушаадаг һэн. Захилшантайгаа хэлсээ баталхадаа, барилгашад саг болзорыень, ажаллаха хүнүүдэйнь тооe тодорхойлдоггүй байгаа. Үнэндөө барилгашад бригададаа дайралдаһан лэ хүниие абадаггүй байгаа ха юм. Үлүү хүниие абаһанайшье хэрэггүй һэн. Үсөөхэн хүн бүтээсэтэйгээр ажаллахадаа, ехэ түлбэридэ хүртэхэ байна бшуу. Барилга хэдэг бригаданууд өөһэд хоорондоо найдаһан хүнүүдһэ, түрэл саданарһаань гү, али хүршэнэрһөөнь бүридэдэг байгаа. Хүшэр хүндэ байдалда ажаһуудаг тэрэ үеын барилгашад үсөөн байбашье, түргэн болзор соо барижа тушаахадаа, ехэ олзо олохобди гэжэ һайн мэдэдэг байгаа гээшэ. Эндэ шанар тухай хэлэһэнэйшье үлүү. Захил хэгшэд дайралдаһан хүн бүхэнтэй хэлсээ баталдаггүй һэн. Захилшан урид барилга хэхэ хүн тухайгаа дэлгэрэнгыгээр мэдэжэ абадаг, хэндэ барилга хэһээрнь һонирходог заншалтай байгаа. Урид һурагшалжа, һайнаар мэдэжэ абабашье, хүлһэлһэн хүнүүдэйнгээ хэжэ байһан ажалые шалгахаяа, харахаяа залхуурдаггүй бэлэй. Хэлсээ хэжэ, захил абаһан хүнэйнгөө арга шадабариень лаб мэдэхэдээл захилшан ажал хүүлэхээр зүбшөөдэг һааб даа. Эндэ барилгашад түрүүн урьһаар мүнгэ абабашье, ажалаа хэжэ тушаахадаа, эсэсэйнгээ тоосоо хэдэг һэн.

Мүнөө үедэ колхоз, совхозуудта нэбтэрүүлэгдэдэг хамтын подрядай гурим урдынхиһаа ондоо гэхэ гү, али тэрэ холын сагһаа хойшо суглуулагдаһан түрүү арга, дүршэлынь улам нарижуулагдан һайжаруулагдаа. Жэшээлбэл, мүнөө хамтын подрядай гуримаар ажалаа эмхидхэхэ ерээдүйн коллективүүд һайн дуранай үндэһэ һуури дээрэ бүрилдэнэ. Энээнэй нэгэ һалаань — гэр бүлын подряд орон соомнай улам үргэнөөр дэлгэрнэ. Манай Буряад орондо хамтын подряд илангаяа хони үсхэбэрилгэдэ батаар дэлгэрэнхэй. Ушарынь хадаа хонишодой бригада бүхэн нэгэ гэр бүлэһөө бүридэнхэй байдаг тула хэхэ ажалаа, салин түлбэриеэ хубаарилха талаар арсалдаан гарадаггүй. Юрэнхы дээрэ хонишодой гэр бүлын бригадануудта ажалынь подрядай гуримаар эмхидхэгдэһээр унихэнэйшье һаа, хамтын подрядай гэжэ нэрлэгдэдэггүй байгаа.

һүүлэй дүнгүүдые зэргэсүүлэн шэнжэлхэдэ, хүдөө ажахын һалбари бүхэндэ хамтын подрядай гурим урагшатайгаар нэбтэрүүлэгдэнэгүй. һаяхан «Правда» газетэ түрүү бэшэг соогоо «илангаяа һаалиин фермэнүүдтэ подрядай гурим шархуугаар нэбтэрүүлэгдэнэ» гэжэ заагаа һэн. Үнэндөө мүнөө фермэнүүдтэ нэбтэрүүлэгдэһэн хамтын подряд юундэ үни болонгүй һандаран һаланаб гэбэл, эндэ олон шалтагаан бии.

Ажалаа хамтын подрядай гуримаар эмхидхэһэн коллективүүдэй ашаг үрэ нэн түрүүлэн иимэ гол ёһонуудһаа эхитэй юм. Бүхы коллективэйнгээ ажалай эсэсэй дүнгөөр хүн бүхэн һонирхохоһоо гадна хоорондоо нүхэд ёһоной туһаламжа үзүүлхэээр бэлэн байха болоно. Мүн үйлэдбэри хүтэлбэрилгэдэ коллективэй гэшүүн бүхэн эдэбхитэйгээр хабаадалсаха, хамтаараа адли харюусалгатай байха зэргэтэй. Эдэ бүхы гол ёһонуудай наринаар баримталагдахын тула түлбэринь бүхы коллективэйнь хэһэн ажалай эсэсэй дүнгөөр түлэгдэхэ болоно.

Ямар ушарта ажалайнь түлбэри иимэ гуримаар түлэгдэхэ ёһотойб? Тусхайлбал, газар, һүрэг мал нэгэ гэшүүндэ бэшэ, харин бүхы коллективтэ даалгагдаха ёһотой. Тобшолон хэлэбэл, хэхэ ажалынь бултанда тон адляар хубаарилагданхай байха болоно.

Хүдөө ажахын зарим һалбарида үйлэдбэриинь технологиин иимэ гуримда таарахаар байгаа һаань, хамтын подряд урагшатайгаар нэбтэрүүлэгдэнэ. Жэшээлбэл, хони үсхэбэрилгэдэ энэ арга урагшатайгаар хэрэглэгдэнэ. Хонишодой бригада гурбан хүнһөө бүридэнхэй, нэгэ һүрэг харууһална. Эндэ хүн бүхэн бүлэг хониные даажа абана бэшэ, харин хамтаараа һүрэг харууһална. Тиимэһээ бригадын хэһэн ажалай эсэсэй дүн — хурьгад, ноохон, шэгнүүр болоно. Эндэ ажалайнь бүтээсэ ехэ, бригададань гаргаша бага байбал, салин түлбэринь үрgадаг гээшэ. Тобшолбол, эндэ хүн бүхэнэй хамтаржа, хэр зэргэ һайнаар ажаллаһанай зэргээр түлбэриинь хэмжээн тодорхойлогдоно. Хүн бүхэн нэгэ зорилготойгоор, харюусалгатайгаар хүдэлмэрилхэдөө, хараалһанаа бэелүүлнэ.

Мал шахан таргалуулха гүүртэдэ «минии», «тонай» гэһэн бүлэг мал байдаггүй. Эндэ бүхы һүрэгынь звено, бригада харууһална. Хэрбээ отара, гүүртэдэ гэр бүлөөрөө ажалладаг һаань, хүн бүхэнэй уялга хубаарилха, ажалыень бүридхэхэ, сэгнэхэ, түлбэриень тэнсүүритэйгээр хубаарилан үгэхэ талаар бэрхэшээл байхагүй бшуу.

Статьягай түрүүшын хуби соо хамтын подрядай анха түрүүн бии болоһон түүхэ тухай, хони үсхэбэрилгэдэ, шахамалнуудай гүүртын коллективтэ хамтын подрядай гурим нэбтэрүүлхэдэ яһала урагшатай байдаг тухай дэлгэрэнгыгээр бэшэгдэбэ. Удаадахи һүүлшын хубида һү һаалиин фермэ, һүнэй комплекснуудта хамтын подряд нэбтэрүүлхэ үедэ дайралдадаг дутагдалнууд элишэлэн харуулагдаха юм.

А. ДЕРИГЛАЗОВ,
экономикын эрдэмэй кандидат.

Малай үбэлжэлгэ — харюусалгатай хаһа

ОРОЛДОhОНОЙ АШААР

Бултадаа нэгэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр хүдэлдэг, эбтэй эетэй коллектив лэ ажалдаа амжалта туйладаг гээшэ. Жэшээлхэдэ, Сэлэнгын районой «Бестужевский» совхозой Бургаастайн һүнэй фермын малшад энэ жэлэй эхинһээ эршэ түгэсөөр хүдэлжэ, һү һааха жэлэйнгээ даабариие ноябриин 3-да дүүргэһэн габьяатай. Тус коллективэй һаалишад бүхыдөө 2930 центнер һү абаһан байха юм. Харин һү гүрэндэ худалдаха даабарияа сентябриин 18-да бэелүүлээ һэн. Эдэ амжалтануудайнь нюуса юун гээшэб? Хайшан гэхэдээ, энэ жэлдэ һү ехээр һаагааб? Энэ асуудалда харюусахыень совхозой профкомой түрүүлэгшэ Г. П. Шараповада хандабабди.

— Энэ коллективтэ ямаршье тиимэ нюуса арга байхагүй. Тус фермэдэ даалгагдаһан ажалдаа үнэн зүрхэнһөө оролдожо хүдэлдэг хүнүүд яһала олон. Эдэ нүхэдэй аша туһаар лэ эндэ һүн ехээр һаагдана гэхэ байнаб. Жэшээлхэдэ, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор һаяхан шагнагдаһан, пенсидэ гараһаншье һаа, бүхы наһаараа дурлаһан ажалдаа мүнөө болотор хүдэлжэ ябаһан Вера Лазаревна Ильина тухай һайн һайхан үгэнүүдые зөрюулхаар. Энэ нүхэрнай түлөөһэгүй путёвкоор шагнагдажа, Чехословакяар аяншалхаяа ошонхой, — гэжэ тэрэ мэдүүлээ һэн.

Зүб лэ даа. Ажахын суута малшан үнгэрһэн арбан нэгэдэхи табан жэлэй хугасаа соо ажалдаа эрхим дүнгүүдые туйлаһандаа гүрэн түрын иимэ үндэр хайрада хүртөө бшуу. Вера Лазаревна нёдондо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2226 килограмм һү һаажа, түрүүшүүлэй зэргэдэ гараһан байха юм. Тэрэ байгша ондо үнгэрһэн жэлэйхиһээ дутуугүй амжалта туйлахаар зоригжонхой. Нүхэр Ильина арбан һарын дүнгөөр үнеэн бүриһөө 1932 килограмм һү абаһан габьяатай.

Аха нүхэдэй жэшээгээр хүдэлдэг залуушуул эндэ бии. Жэшээлхэдэ, залуу басаган Цыцыгма Лубсаннимаева мүнөө үнеэн бүриһөө 1921 килограмм һү һаажа, түрүүшүүлһээ холо гээгдээгүй.

Байгша оной үбэлжэлгын эхилхын урда тээ энэ коллектив Бэшүүрэй совхозой, Сэлэнгын районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой малшадай үүсхэлнүүдыень һайшаан дэмжээд, тэдэнэрэй жэшээгээр ажаллахаар дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаһан байна. Агуу Октябриин 70 жэлэй алдарта ойе ажалай амжалтаар угтаха зорилготойгоор энэ үбэлжэлгын үедэ үнеэн бүриһөө 1000 килограммһаа бага бэшэ һү һааха гэжэ шиидэһэн байха юм.

Үнеэдээ үбэлэйнь рационоор эдеэлүүлдэг болоһонһоонь хойшо фермэдэ малайнь һү шэмэ бүри дээшэлүүлэгдэнэ. Мүнөө эндэхи һаалишад үнеэн бүриһөө үдэр соо дунда зэргээр 5-5,5 килограмм, зарим түрүүшүүл — 8-9 килограмм һү абана.

Энэ ажалша бэрхэ коллективые урдандаа һаалишанаар хүдэлһэн Октябрина Жамсарановна Чултумова хүтэлбэрилдэг юм. КПСС-эй гэшүүн, совхозой парткомой гэшүүн фермын бүхы малшадые ударидажа, эбтэй эетэй коллектив болгожо шадаа. Бургаастайн һаалишад энэ жэлдэ үнеэн бүриһөө коллективээрээ хоёр мянгатанай зэргэдэ гараханьгээшэ.

Д. ДОНДОКОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Энэй фермын һүнэй шанар шалгадаг лабораториин хүдэлмэрилэгшэ В. Цыбикдоржиева; 2. Ажалдаа үндэр дүнгүүдые туйладаг тугалшан В. Жугдуров; 3. Бургаастайн һүнэй фермын түрүү һаалишан В. Л. Ильина.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ШЭНЭДХЭН ХУБИЛГАЛГЫН ШЭНЖЭ ШАНАР

ПАРТИЙНА ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭ ЯМАР БАЙХА ЁҺОТОЙБ

һаяхан мэргэжэл дээшэлүүлгын курсада һуража байгаа партиин горкомуудай, райкомуудай пропаганда болон агитациин таһагуудые даагшанарай, инструкторнуудай хабаадалгатайгаар КПСС-эй обкомой Политическэ гэгээрэлэй байшан соо «МҮНӨӨ ҮЕЫН ПАРТИЙНА ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭ ЯМАР БАЙХА ЁҺОТОЙБ!» гэһэн темээр «түхэреэн столэй» дэргэдэ хөөрэлдөөн үнгэргэгдөө. Тэрээндэ КПСС-эй обкомой Политическэ гэгээрэлэй байшангые даагша А. С. Баинов, КПСС-эй обкомой эмхидхэлэй-партийна хүдэлмэриин таһагые даагшын орлогшо В. П. Грехов, КПСС-эй обкомой дэргэдэхи курсануудые даагша О. Е. Зандаков гэгшэд хабаадаа.

А. С. Баинов: Хөөрэлдөөнэймнай темэ мүнөө үедэ шухалашье, һонирхолтойшье гэжэ тобшолхоор. Энээн тушаа һанамжануудаа хубаалдажа, үгэ буляалдаадшье үзэхэ дуран хүрэнэ. Мүнөө үеын партийна хүдэлмэрилэгшэ хэн гээшэб гэһэн асуудалда харюусахабди. Ленинэй заяха заабаринуудай үндэһөөр партийна хүдэлмэрилэгшын шэнжэ шанар, шадабариие шэнжэлээд, хүдэлмэриень эмхидхэхэ ябадалые һайжаруулха тухай хөөрэлдэжэ, дүй дүршэлөө согсолһоной үндэһөөр дурадхалнуудые оруулха ёһотойбди.

А. А. Хантаев, КПСС-эй Октябрьска райкомой пропаганда болон агитациин таһагые даагша: Зүбшэн хэлсэхэ асуудалнай мүнөө үедэ үнэхөөрөөшье шухала удха шанартай. КПСС-эй XXVII съездэдэ партиин ЦК-гай Политическэ элидхэл соо, илангаяа «Партиин гэшүүнэй арюун сэбэр, үнэн сэхэ шэнжэ шанарай түлөө, залан шууд кадрова политикын түлөө» гэһэн бүлэгтэ, коммунистын, хүтэлбэрилэгшын үмэнэ табигдаха эрилтэнүүд найруулагдаа. Эдэ эрилтэнүүд В. И. Ленинэй дэбжүүлһэн гол ёһонуудһаа эхитэй бшуу. И. В. Бабушкин, Я. М. Свердлов, М. И. Калинин тухай тэрэнэй бэшэһэн статьянууд энэ талаар һургаал болохо үгэхэ зэргэтэй. Минии һанахада, мүнөө үеын партийна хүдэлмэрилэгшэ үзэл сурталай талаар һайн бэлэдхэлтэй, КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые, тэрэнэй урда табигдадаг эрилтэнүүдые түгэс мэдэдэг, уялгануудаа шууд сэхээр дүүргэдэг хүн байха ёһотой.

Манай районой 4 мянга гаран коммунистнууд 120 тухай партийна организацинуудта нэгэдүүлэгдэнхэй. Тэдэниие хүтэлбэрилдэг секретарьнарай дунда үнинэй хүдэлдэг Д. П. Могоева (нарин сэмбын комбинат), П. А. Соколов (гадар трикотаж хубсаһанай фабрика), В. К. Попченко (мяханай комбинат), В. Г. Васильев (мебельно-модо болбосоруулгын комбинат), А. Б. Бороноев (республиканска больница) гэгшэд шалгардаг. Бүхы асуудалнуудые шиидхэхэдээ, тэдэнэр коммунистнуудай һанамжа, дурадхалнуудые заабол хараада абадаг.

А. С. Баинов: 120 секретарьнар сооһоо 6-ень нэрлээт. Бусадынь эрилтэнүүдтэ хэр харюусана гээшэб?

А. А. Хантаев: Бэрхээр хүдэлдэг секретарьнууд олон ааб даа. Би эгээл эрхимүүдыень нэрлэбэ ха юмбиб. Партийна хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэ табигдаха эрилтэнүүд гэбэл, гадаада түхэл, хубсаһа хунарһаа эхилээд, али бүхы талаараа коллектив соогоо жэшээ харуулха ёһотой.

Үйлэдбэриие хүтэлбэрилгын, үзэл сурталай талаар бэлэдхэлээ дээшэлүүлгын талаар секретарьнарай тоосоонуудые шагнанабди. Тэдэнэй хүтэлбэри доро бэелүүлэгдэһэн хэмжээ ябуулгануудай ашаг үрыень элирүүлхые оролдонобди. Жэшээнь, архидалгагүй байдалай түлөө тэмсэл ябуулха талаар мяханай комбинадай парткомой секретарь В. К. Попченкын тоосоо шагнаабди. Комбинадай поселок соо соёлой-спортивна комплекс хүдэлдэг, ажалшадай сүлөө сагые эмхидхэхэ талаар бусадшье онол арганууд хэрэглэгдэнэ. Теэд архидаха ушарнууд эндэ үзэгдэһөөр. Парткомой энэ талаар ябуулдаг хүдэлмэри дутагдалтай гэжэ секретарьтань зааһамнай ойлгосотой ааб даа.

А. С. Баинов: Гээгдэлдэ ороһон партийна организацинуудта яагаад туһалхые хараалнабта?

А. А. Хантаев: 1990 он болотор кадрнуудтай ябуулха хараа түсэб райкомдо табигданхай. Номенклатураяа шэнээр хаража үзэнхэйбди. һалбари һалбаринуудаар партийна хүдэлмэрилэгшэдэй һуралсал үнгэргэгдэхэ. Райкомой комиссии дээрэ тэдээнтэй хөөрэлдэжэ, ударидахы үүргээ хэр дүүргэдэгыень, ниитын-политическэ хараа бодолыень тодорхойлнобди.

А. С. Баинов: А. А. Хантаев партиин Октябрьска райкомой кадрнуудтай ябуулдаг хүдэлмэри тушаа дэлгэрэнгыгээр тоогтоо. Хориин район энэ талаар ямар байдалтай гээшэб?

Н. Т. Доржиева, КПСС-эй Хориин райкомой пропаганда болон агитациин таһагые даагша: Партийна хүдэлмэрилэгшын эгээл һайн талань юун байха зэргэтэйб гэбэл, тэрэ хэһэн, туйлаһанаараа сэдьхэлээ ханаха ёһогүй. Кадрнуудтай ябуулдаг хүдэлмэриие шэнэдхэн хубилгаха талаар районно партийна организацида зарим тэды хэмжээнүүд абтаа. Жэшээнь, партийно-ажахын эдэбхитэдэй һуралсал урдань бүхыдөө 120 хүнэй хабаадалгатайгаар нэгэ доро үнгэрдэг байгаа һаа, мүнөө һалбаринуудаар ябуулдаг болообди. Хүдөө ажахын эдэбхитэдтэй һуралсал — райкомой нэгэдэхи секретарь, промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдтэй — хоёрдохи, үзэл сурталай, хүдэлмэриин эдэбхитэдтэй — пропагандын таһаг эрхилхэ гэхэ мэтээр хубсанабди. Тиихэдээ энээндэ бүхы таһагууд хабаадуулагдана.

Августа һараһаа Пропагандын таһагай үдэрнүүдые район соо үнгэргэнэбди. Иимэ хэмжээ ябуулгада ганса таһагай хабаадахада, партийна организациин хүдэлмэриие тодорхой наринаар шэнжэлхэ арга олдоно.

Секретарьнартай хөөрэлдөөнүүд ехэ туһатай. Дүнгүүдыень газетэдэ толилнобди.

А. С. Баинов: Энэ хөөрэлдөөнүүдые яагаад үнгэргэнэбта? Райкомдоо урина гүт? Тусхай комиссии бии гү?

Н. Т. Доржиева: Гол түлэб, урижа асарнабди. һалбари һалбаринуудаар гурбан комиссии бии. Тэдэнэй хүдэлмэридэ хабаадахаар республикыншье эмхи зургаануудай түлөөлэгшэдые уридагбди.

А. С. Баинов: Комиссиин урда тоосогшодтнай өөһэдөө коммунистнуудтай хэды хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэһэнөө дуулгадаг гү?

Н. Т. Доржиева. Үгы. Юрэдөө, эдэ хөөрэлдөөнүүд заал һаа, «асуудал-харюу» гэһэн түхэл янзатайгаар бэшэ, харин ямаршье баалалта хашалтагүйгөөр, этигэл ехэтэйгээр үнгэрдэг байха юм.

А. С. Баинов: Партийна хүтэлбэрилэгшын шэнжэ шанар, шадабариие яагаад шэнжэлхэ, сэгнэхэ ёһотойб?

Н. Н. Дабалаева, партиин Захааминай райкомой пропаганда болон агитациин таһагые даагша: Партийна хүдэлмэридэ анханһаа тусхай мэргэжэл, бэлэдхэл олоһон хүнүүд ерэдэггүй гээшэ ааб даа. Хүнүүдээр үгээ ойлголсохо бэлиг шадабари хүдэлмэриин үедэ олдодог. Хүлеэгдэһэншье, хүлеэгдээгүйшье асуудалнуудые шиидхэхэ ушар али олон гарадаг. Теэд ямаршье эрхэ байдалда үгэ хэрэг хоёройнь хоорондо алгасал байха ёһогүй. Ниитэ полит-үдэрэй үедэ, гол түлэб худалдаа наймаанай, гэр байрын, транспортын хүдэлмэриин асуудалнууд табигдадаг гээшэ. Олонхинь дабтагдадаг. Эдэ асуудалнуудта тон тодорхойгоор, ушар шалтагаануудыень түгэс элирүүлэн, харюусаха хэрэгтэй гэжэ һананаб.

А. А. Хантаев: Партийна хүдэлмэрилэгшые сэгнэхэ ямар гуримтайбта?

Н. Н. Дабалаева: Минии һанахада, хаа хаанагүй, тэрэ тоодо, партиин Октябрьска, Захааминайшье райкомуудта хүдэлмэрилэгшэдые сэгнэхэ ниитэ гурим байха ёһотой.

Асуудал. Дэбжүүлэгдэхээр хараалагдаһан хүнүүдтэй яагаад хүдэлнэбтэ? Элдэб комиссинуудай хүдэлмэридэ тэдэниие хабаадуулдаг гү?

Н. Н. Дабалаева: Эдэбхитэдэй дундаһаал кадрнууд д[...] жүүлэгдэдэг гээшэ ааб д[...] Партийна эхин организаци[...] секретарь байгаа һаань, [...] үүргээ хэр зэргэ дүүрг[...] ниинь харадагбди. Харин [...] милогдохо хүн бүхэнтэй [...] тустань хүдэлмэри үнэн[...] ябуулнагүйбди.

В. П. Грехов: Кадрнууд[...] сэгнэхэ мүнөөнэйтнай [...] томилогдохо хүнүүдые хар[...] даа байлгаха, шэнэ хүдэл[...] ридэ таараха, үгыень тоб[...] хо, шэнжэлхэ арга олгоно [...] шэ гү?

Н. Н. Дабалаева: Кадр[...] дые шэлэн табиха талаар о[...] юумэ хубилаа. Теэд алдуу[...] үшөө ушараа ааб даа.

В. В. Кожин, КПСС-эй С[...] робайкальскын горкомой [...] структор: Партийна хүдэл[...] рилэгшэдэ табигдадаг эр[...] нүүд доороһоошье — парт[...] эхин организацинуудай [...] һөө, дээдэ шатануудһаа [...] шангадажа байнхай. Үни[...] шэ тоосоото-һунгалтын [...] 7 секретарьнууд, тэрэ [...] хараалагдаагүйшье орга[...] цинуудта, һэлгэгдээ. А[...] асуудалнуудай талаар [...] нэр, партийна хүдэлмэр[...] шэд, һайн мэдэсэтэй б[...] ёһотойбди. һунгалтын үед[...] түсэбөө дүүргэдэггүй [...] ПМК-да эльгээгдэһэн бай[...] Начальнигынь түрүүшээр [...] майе тоожо үгэбэгүй, [...] ажахы, үйлэдбэриин та[...] мэдэсэтэйемни ойлгохо[...] тэрэ начальник намда тон [...] доогоор хандадаг б[...] Хөөрэлдөөбди, тодорхой [...] жэлгэ хээбди. Тэрэ [...] бүхы асуудалнуудые га[...] раа шиидхэхэ заншалтай[...] рин партийна организа[...] үйлэдбэридэ ямаршье [...] үзүүлдэггүй байшоо. Су[...] най үедэ эдэ асуудалну[...] гол анхарал хандуулагда[...]

В. П. Грехов: һайн тал[...] юун бэ гэжэ өөрөө тоо[...] бта? (КПСС-эй Бэшүүрэй р[...] комой пропаганда болон а[...] тациин таһагые даагшада).

В. А. Семенников: [...] гоо сэгнэхэнь хүшэрше [...] гэлэй. Теэд хүнүүдтэй [...] ойлголсожо ядадаггүйб [...] һанадагби. Эмхидхэлы [...] бари гэбэл, бии бэшэ [...] зарим тэды.

В. П. Грехов: «Зүбөөр [...] ниие хүтэлбэрилнэ гүбэ[...] һэн асуудал өөһэдынгэ[...] структорнуудта табижа [...] хо гээшэ гү?

В. А. Семенников: [...] да, яаха һэм даа. Олон[...] сэхээр бэшэшье һаа, [...] асуудалнуудаар абаһан [...] хэбэриингээ таарамжатай [...] һые инструкторнуудһаа [...] ха ушар али олон дайр[...] даг.

Н. Г. Кугаевский, КПСС[...] Яруунын райкомой пропа[...] да болон агитациин таһ[...] даагша: Партийна хүдэлм[...] лэгшэ бүхы наһаараа [...] уялгатай. Теэд бодото [...] олонхи ушарта ямаршье [...] лэдхэлгүй зониие, үһа [...] хаяһандал, ябa «тамарга[...] партийна хүдэлмэридэ [...] дог байна. Телефоноор [...] рэлдэхэдөө, ехэ сагаа [...] набди.

А. А. Аюржанаев, КПСС[...] Хэжэнгын райкомой про[...] да болон агитациин таһ[...] даагша: К. Д. Лубсандор[...] вэй нэгэдэхи секретарь [...] һон сагһаа хойшо райко[...] хүдэлмэрилэгшэд неде[...] командировкодо эхин [...] низацинуудта ошодог [...] хой. Ажахынуудта яба[...] байжа, тэндэхи байдал[...] гэс танилсанабди. Энэ [...] туһатай гэжэ һанагдана.

В. П. Грехов: Партийна [...] дэлмэрилэгшын муу та[...] юун бэ?

А. А. Аюржанаев: Эхи[...] хэрэгээ дүүргэхэгүй [...] тон таарамжагүй гэжэ [...] дагби.

А. С. Баинов: Партий[...] дэлмэрилэгшын эдэбхи [...] хэлһээ, даалгагдаһан х[...] гүйсэдхэн дүүргэлгэһ[...] юумэ дулдыдадаг. Хэл[...] радхал оруулһанаа, хэ[...] дүүргэһэнээ ходо [...] байха хэрэгтэй. Табиһа[...] рилгоёо заабол дүүрг[...] ёһо заншалтай булта б[...] ёһотойбди. Энэ болоһон [...] рэлдөөнэйнгөө дүнгүүдые [...] солон, партийна хүдэлм[...] лэгшэ политическэ тэмс[...] байһанаа мартаха эрхэгүй [...] жэ хэлэхэ байнаб.

Н. БАДМАРИНЧИНОВ,
манай корр.

Анханһаа хойшо эндэхи үргэн тала дайдаар, нюсэгэн хада гүбээнүүдээрнь үбэл, зунгүй адуун һүрэг яһала олоороо бэлшэжэ ябадаг байгаа. Мүнөөшье Хяагтын район адуу моридойнгоо тоогоор республика соогоо табадахи һуури эзэлнэ.

Тэрэншье гайхалгүй. Һүүлэй жэлнүүдтэ район соо адуу моридойнь тоо толгой өөдтэй олошорногүй, энэ һалбариһаа биратай продукцишье абтанагүй. Хэрбээ 1986 ондо ажахынуудта адуун һүрэгые 4900-да хүргэхэ, элдэб жэжэ хүдэлмэридэ мори унаае зүбөөр хэрэглэхэ, мяха үйлэдбэрилгэ, худалдалгада адуунай мяханай хубитые ехэ болгохо гэжэ бүри 1981 ондо КПСС-эй райкомой болон райгүйсэдкомой баталан абаһан тогтоол соо хараалагдаһан юм. Тэрэ гэһээр табан жэл үнгэрөө. Теэд мүнөө район соо оройдоол 4426 адуу морид тоологдоно. Байгша ондо эндэхи ажахынуудта зуун гүүн бүхэнһөө минил 57 унаган абтажа, энэ үрэ дүнгөөрөө район республика соо гээгдэгшэдэй тоодо ороо. Хэрбээ нёдондо эндэ 904 центнер адуунай мяхан гүрэндэ тушаагдаһан һаа, энэ жэлдэ тэрэнь 888 центнертэ хүрөөд байна. Тиигэжэ адуунай мяха үйлэдбэрилгэ, худалдалга дээшэлнэгүй.

Илангаяа «Пограничный», Ехэ-Нугын, Хяагтын совхозуудта, «Дружба», Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозуудта адуун һүрэгые үсхэбэрилгэ тон хангалтагүй муугаар эмхидхэгдэнэ. Жэшээлхэдэ,

МАЛ АЖАЛ — онсо шухала һалбари

АДУУНДА АНХАРАЛ ХЭРЭГТЭЙ

«Дружба» колхоз, Хяагтын совхоз һүрэг соогоо оройдоол 22—23 процент гүүдтэй байгаад хайшан гэжэ адуугаа олон болгожо шадахаб даа. Арганъ үгы. Бүхы һүрэгтөө ядахын сагта 34—40 процент гүүдтэй болоожо, мүн жэл бүри тэдээнһээ унага олоор абажа түлжүүлээд байбал, адуугаа олон болгохо аргатай бшуу.

Районой агропромышленна нэгэдэлэй түрүүлэгшэ П. И. Гаврилов зүблөөн дээрэ хэһэн элидхэл соогоо, мүн тэндэ үгэ хэлэһэн хүнүүдшье энэ һалбарида тохёолдоһон дутагдалнууд, шиидхэгдээгүй асуудалнууд тушаа тогтожо хэлэһэн байна.

Теэд яахадаа эндэхи ажахынуудта адуун һүрэг ёһоор олошоруулагданагүйб? Үнэндөө колхоз, совхоз бүхэндэ жэлэй ямаршье сагта адуу моридые бэлшээхэ газар хаа хаанагүй бии ха юм. Һүүлэй жэлнүүдтэ ажахы бүхэндэ үбһэ тэжээлшье яһала ехэ бэлэдхэгдэнэ бшуу.

— Адуун һүрэгые зүбөөр үсхэбэрилдэг болохо тушаа анхарал үшөөл һулаар табигдана гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Хэрбээ үхэрнүүдые, илангаяа үнеэдые, хониин һүрэгыешье үбһэ тэжээлээр, һайн байраар хангаха тушаа ажахы бүхэндэ яһала оролдолго гаргагдадаг гээшэ. Харин энэ талаар адуунда һанаагаа табиха хүн үсөөн. Адуушадай ажалай түлөөһэншье ахир бага ха юм даа. Заримдаа унага, даагадай шэгнүүрые нэмээһэнэй түлөө абаха ёһотой мүнгыемнайшье үгэдэггүй. Тиигэжэ байхадань адуу манаха хүн хаанаһаа олдохоб даа. Энээн дээрэһээл олонхи ушарта залхуу хойрог, дайралдаһан лэ хүнүүдые адуушанаар табиха ушар болоно ха юм,— гэжэ Худэриин совхозой адуушан А. Н. Андреев хэлэнэ.

Тэрэншье зүйтэйл байна. Адуун һүрэгэй харууһа, тэжээл муутай байһан дээрэһээнь лэ районой олонхи ажахынуудта зуун гүүн бүхэнһөө жэлдээ арай гэжэ 53—64 унаган абтана. Гүүнүүдэй һубайрһанай, унага хаяһанайнь түлөө хэншье харюусалгада хабаадуулагданагүй.

— Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоз аяар 170 гаран гүүдтэй байгаад, оройдоол гурбан азарга барина. Тэдэнээшье ёһоор харууһалдаггүй. «Пограничный» совхоздо баһал иимэрхүү байдал үзэгдэнэ. Олонхи ажахынуудта унагад, даагад эхэнүүдһээ саг соогоо илгагданагүй. Иигэжэ байхадань яагаад унагад олон абтахаб — гэжэ РАПО-гой ахамад зоотехник Д. А. Левкин хэлэбэ.

Зарим адуушадай ажалдаа харюусалгагүйгөөр, хайша хэрэгээр хандаһанһаа, мүн ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдэй зүгһөө эрилтэ, хиналтын һула байһанһаа, тоосоон болон тоо бүридхэлгын ёһоор хэгдэдэггүйһөө болоожо, адуу моридой гарза хоролтодо орохо, үгы болошохо ушар олон үзэгдэнэ. Гансахан нёдондо, мүн энэ жэлэй 11 һарада район соо 400 шахуу адуун гээлтэ хоролтодо оруулагдаа. «Дружба», Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозуудта, «Пограничный» совхоздо жэл бүри 30—40 адуу моридынь үхэл гарзада оруулагдана, үгы болгогдоно.

— Адуун һүрэгые зүбөөр үсхэбэрилжэ шадаа һаа, алишье талаараа ашагтай. Манай совхоз 380 адуу моридтой. Тэдэнэй нилээд олониинь элдэб ажалда хэрэглэгдэнэ. Малшаднай морёор лэ һүрэгүүдээ адуулна ха юм. Гансахан үнгэрэгшэ зундаа ажалаа гол түлэб морёор хэдэг багахан звенонуудай хүсөөр 3000 центнер үбһэн бэлэдхэгдээ. Тиимэһээ адуун һүрэг үсхэбэрилгэдоо онсо анхарал хандуулха ёһотойбди. Ерэхэ жэлдэ гүүдһээ түл олоор абахын тула эртээнһээ унагадаа эхэнүүдһээнь илгаабди. Жэжэ адуунда гүүнүүдтэ эдюулхын тула 2000 центнер үбһэ таһалжа үгөөбди. Ехэ хүйтэндэ, һалхи шуурганда адуу оруулжа байлгаха дал һарабша бараабди,— гэжэ «Пограничный» совхозой ахамад зоотехник Б. Б. Будаев хэлээ.

Районой алишье ажахыда адуун һүрэгые һайнаар үсхэбэрилхэ, ашаг үрыень дээшэлүүлхэ арга боломжо бии. Ямаршье жэлдэ муу бэшэ үрэ дүн туйладаг адуушадшье эндэ үсөөн бэшэ олдохо. Алтайн совхозой залуу адуушан Д. Р. Буянтуев һүүлэй хэдэн жэлдэ һүрэгэйнгоо зуун гүүн бүхэнһөө 70—74 унага абажа түлжүүлнэ. Эндэнь бэлшээриин газаршье бага юм. Имагтал гүүнүүдые, унага, даагадые үбэлэй сагта оролдосотойгоор харууһалжа, эдеэлүүлжэ, тэрэ һайн үрэ дүн туйлана.

— Энэ һалбариин экономическа ашаг үрые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ анхарал бага табигдана гэжэ һанана. Һайн үрэ дүн туйлаһанайнь түлөө адуушадые зүбөөр урмашуулаад, түлөөһыень зүб расценкээр үгөөд байгаа һаа, хүн бүхэн оролдохол даа. Бэлшээридэ ябаһан адуунай шэгнүүрые хэды шэнээнээр нэмээхэб гэжэ тодорхой даабари үгөөд, нэмэлтэ түлөөһэ тогтоогоод, һүүлдэнь адууе заатагүй шэгнэдэг, тэрэнэй зэргээр түлөөһэ үгэдэг болоо һаа, энэ һалбариин ашаг үрэ дээшэлхэ, адуунай мяхан гүрэндэ горитой худалдагдаха байна,— гэжэ «Дружба» колхозой үнинэй адуушан И. Ю. Перевалов хэлэнэ.

Адуушадай зүблөөнэй дүнгөөр ямар тобшолол хэгдээб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, энэ һалбариин ашаг үрые дээшэлүүлхын тула түбхын түрүүн һүрэг соохи гүүнүүдэй тооe олон болгожо, тэрэниие адагынь 30—35 процентдэ хүргэхэ, бүри ерэхэ жэлдэ район соо зуун гүүн бүхэнһөө 67—70-һаа үсөөн бэшэ унага түлжүүлхэ, гүрэндэ 1800 центнерһээ бага бэшэ [...] най тарган мяха ху[...] зорилго табигдаа.

Хоёрдохеор, адуун [...] гэй үүлтэрые һайн [...] унаада, ашаа зөөлгэ[...] тай хүдэр сула бэета[...] халиг моридые үсхэб[...] хэрэгтэ ехэ анхарал х[...] лагдаха байна.

Тэрэшэлэн ажахы б[...] дэ жэжэ адууе, уна[...] гүүнүүдые илангаяа [...] рай хагсууда байлга[...] лүүлхэ, мүн адуун һү[...] үбэлдөө бэлшээхэ га[...] сень тодорхойлхо, ад[...] даар ёһотой үнэн шуд[...] шадабаритай бэрхэ хү[...] дые табиха гэжэ дура[...] даа.

Саашадаа адуушадай [...] гаданууд хамтын подр[...] оруулагдаха, түл абаха, [...] га, даагадай шэгнүүрые [...] мээхэ, һүрэгөө гарза хо[...] тогүйгөөр харууһалхат[...] хой даабари тэдэнд[...] дэг болохо байна.

М. НАМЖИЛОВ.
Хяагтын район.

·ТАСС·АПН·
ДЭЛХЭЙ ДЭЭРЭ ЮУН БОЛОНОБ
·ПРЕСС-БЮРО·

ЙДАЛ ТҮРҮҮЛҺЭН ЭЛСЭЭНҮҮД

Генеральна конВенэдэ болоһон дээрэ уласхоошухала конвенаварп болоһон ргөөр мэдээсэхэ аюул усалай уциин таралгын шэ һаань, туһатухай» конвенабтаһанһаа һараһаа үлүү сагдэ Венэдэ Совет документнүүдтэ Тэдэнэй текстлэн баталалгын баталагдаһаншье гар табигдаһан хоёр конвенцииэ юм гэжэ праүмэнэһөө мэ-

арбан гүрэн ижэд байнхай. оноой ёһоор, заабол бэеайһанаа гурбан ортэ мэдүүлһэ-130 үдэрэй үнгэрконвенциин туд оохо зэрхүн түрэлтэнэй шухала удха ументнүүд уласли болгогдожо, ...

Йоркдохи ООНсоо уласхоо-гэшүүд конарза табижа үрЭдэ хэлсээнүүд хангахын, орбайгаалиие хамтэ дэбжэлтын гжөөхын аша эргдэжэ эхилэнхоорондохи үгээ ойлголнайдал тогтоохандаса тон шуртай байна гэжэ ьствын Мэдүүлэглэгдээ һэн. аюул усалай томдай мэдээсэхэ

табигшадай, Союзай боүнэн зүрхэнһөө шалгаха гэВенэдэхи конбаталагдан абтаоройдоол дооўнгэрхэдэ, уршаг ёһон байгаа.

алнуудһаа зүүнкилометрэй ябаһан баллисгнүүдтэй уһан совет атомна гүймэр болоһон засагаархид дамжуулан, Холдта, бусад оромаргөөр мэдээСагаан байагаархидта таулбэ гэжэ дэлхубиин хэблэоктябриин эхинюм. Экипажые ха, Атлантиин районда радиааюулгүй байталаар Советхэмжээнүүжеер, ашаг үрэһан байна гэжэ

ан дээдэ туилэгшэдэй Рейн уулзалгын ы удхатай хэлалхые США-гай дэлхэй дээрэ

мэдээжэ болоходонь ,Исландиин ниислэл хотодо үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ М. С. Горбачев үгэ хэлэхэдээ, жэл урда тээ Женевэдэ эхилһэн амжалтануудай дунда МАГАТЭ-гэй үндэһөөр баталагдан абтаһан хэлсээнүүдые дурсаһан байгаа.

Ядерна аюулгүй байдалай асуудалдэ Москвагай хэлбэришэгүй харюусалгатайгаар хандадаг байһыень октябриин 3—7-до Атлантикада болоһон ушарһаа уламжалан, СССР-эй бэелүүлһэн ябуулганууд гүйсэд баталба. Гадна Совет засагаархидай өөһэдтөө эрилтэ ехэтэйгээр хандадаг байһыень энэ гэршэлнэ бшуу.

Советскэ Союз МАГАТЭ-гэй эдэ документнүүдые баталан абалгын эдэбхитэй үүсхэлшэдэй, авторнуудай нэгэниинь болоно. Ядерна элшэ хүсые аюулгүйгөөр хүгжөөлгын уласхоорондын гурим тогтоохо 9 пунктһаа бүридэһэн программые тэрэ тусхай сесси дээрэ табиһан байгаа. Урда тээнь Чернобылиин аюул усал тухай, тэрэнэй хойшолонгуудые хайшан гэжэ зайсуулжа байһан тухай үргэн ехэ элидхэл МАГАТЭ-гэй гэшүүдэй анхаралда табяа һэн. США-гай, Беликобританиин, Франциин, ФРГгэй, Японой, Австриин правительственна экспертнүүд тус элидхэлые үндэрөөр сэгнэбэ.

Энээнтэй дашарамдуулан, баруунай оронуудай газетэнүүд, телеграфна агентствэнүүд гансал АЭС-үүдтэ бэшэ, харин уһан доогуур ябадаг американ атомнэ онгосонууд дээрэ, ядерна буу зэбсэгтэй самолёдууд соо аюул усалай болоһыень дурсан һануулһан байгаа. Тусхайлбал, **1963 оной апрель һарада** ·129 моряягтай уһан доогуур ябадаг «Трешер» гэжэ американ атомна онгосо Шэнэ Англиин (США) эрье шадар Атлантиин океанай оёорто шэнгэһэн байгаа. **1966 ондо** американ самолёт хоёр атомна бомбоёо Испаниин эрье шадарай Паломарес хотодохи пляж дээрэ «гээжэрхёо» һэн. **1968 оной январь һарада** Гренландиин Туле гэжэ американ сэрэгэй бааза шадар дүрбэн атомна бомботой Б-52 түхэлэй стратегическэ бомбардировщик унаһан юм. **Тэрэл оной** май һарада 99 хүнһөө бүридэһэн экипажтай уһан доогуур ябадаг «Скорпион» гэжэ американ атомна онгосо Азорско аралнуудһаа урагшаа 600 километрэй зайда уһанда шэнгэһэн байгаа. **1983 оной сентябрьда** уһан доогуур ябадаг «Сэм Рейбёрн» гэжэ США-гай атомна онгосо дээрэ аюул усалай болоһонһоо уламжалан, Великобританиин эрьеһээ 280 километрэй зайдахи уһан бузарлагдаһан байха юм. **1986 оной** март-май һаранuудта уһан доогуур ябадаг американ атомна онгосо Ирландиин далайн гүйхэн газарта элһэ хайрта шаагдашоо һэн. Зэрэб үгэнүүдэй ёһоор, «Алтанта» гэжэ нэрэтэй энэ онгосо хэдэн неделиин үнгэрһэн хойно Гибралтарай хоолойгоор ороходоо, корпусоо һандаажа, май һарада Гибралтартахи заһабарилгын газарта табигдаа һэн...

Ниитэ хүн түрэлтэнэй аша туһада политическэ талаараа гүнзэгы удха шанартай, Венэдэ баталагдан абтаһан уласхоорондын конвенцинүүд тэдэнэй хүсэндөө орохын урда тээ болоһон ядорна аюул усалнуудта хэрэглэгдэхэ аргагүй байна .Зүгээр радиационно аюул усалай уршагта хойшолонгууд мүнөөшье хүнүүдтэ, оршон тойронхи байдалда хангалтагүй нүлөө үзүүлжэ байһаар.

18 жэлэй урда тээ Гренландида болоһон аюул усалда — атомна дүрбэн бомбо тээһэн Б-52 түхэлэй самоледой унаһан аюул усалай ушар шалтагаануудые элирүүлхэ талаар Копенгагенай «Экстра бладет» газетын журналистнууд ехэ бэдэрэлгэ хэһэн байгаа. Гансал түлишын баагууд тэһэрээ һэн. Аюул усалай болоһоной һүүлээхэнээр Даниин хэдэн арбан хүдэлмэришэд болон нютагай ажаһуугшад, эскимосууд Туле бэазэдахи американ командованиар хүлһэлэгдэжэ, самоледой унаһан газар дээрэхи саһа болон мүльһэ үлөөн дуһаангүй суглуулжа, мантан томо бүтүү контейнернүүд соо хээд, далайгаар эльгээгээ һэн.

Үнгэрһэн жэлнүүдтэ эдэ хүнүүдэй олонхид ямаршьеб таагдаагүй үбшэндэ дайрагдажа, наһа бараһан байгаа. Мүнөө элирхэдэнь, тэдэнэр гэрэл туяагай үбшэндэ дайрагдажа, наһа бараһан болоно бшуу.

Бидэниие энэ хүдэлмэридэ хабаадуулхадаа, ямаршье уршаг аюул байхагүй, һанаагаа зобоһоной үлүү гэжэ найдуулаа һэн гэжэ Копенгагенай портын хүдэлмэришэн байһан Кай Енсен «Экстра бладет» газетын корреспондентдэ хэлэбэ. Американецууд өөһэдыгөө хамгаалха хубсаһа хунараар хүдэлмэришэдые огто хангаагүй байгаа. Мүнөө Енсен 55-тай болонхой, һудаһануудтаа хэдэ дахин операци хүүлүүлһэнэйнгээ һүүлээр тэрэ инвалид болоод, ахир багахан пенсеэрээ арай шамай ажаһууна.

НАТО-гай талаар союзнигууд байһан гүрэнүүдэйнгээ сэрэгэй нюусануудые далдалжа, мүнөө американ болон Даниин тусхай тушаалтад энэ аюул тухай хөөрэлдөөнэй болоходо, амандаа уһа балгаһан юумэдэл, дуугай байна бшуу. Тиихэдээ тэдэнэр, МАГАТЭ-гэй конвенцинүүдэй энэ асуудалда хабаагүй байһан юумэдэл, дуугай байна. Тиигээ юм һаань, хэрбээ США-гай 1968 оной январь һарада болоһон уршаг түбэгэй түлөө харюусалгаяа бэе дээрээ даажа абангүй, хохидогшодой бүлэнүүдтэ мүнгэ түлэхые Пентагоной арсаа гээшэ һаань, Гренландидахи американ сэрэгэй баазануудые дары усадхаха эрилтэ табинабди гэжэ Даниин парламентын депутат, социал-демократ Кай Паульсен мэдүүлбэ.

Тиихэдээ эдэ гүрэнүүдэй үгээ ойлголсожо, иимэ аюул усалнуудай уршагта хойшолонгуудай хэмжээе хороохо тухай бодомжолоогүй байхадань, энээн тухай мүнөө хөөрэлдэһэнэйшье үлүү бэшэ гү.

Имагтал сэрэгэй ябуулгануудые хамтаараа эрид шууд хороолго энэ талаар ашаг үрэ ехэтэй һэргылэмжэ болохо байна.

Олег СТРОГАНОВ.
(АПН).

КУБЫНХИД УТА НАҺАТАЙ

КАВКАЗАЙ улад зонһоо дутуугүй ута наһатай хүнүүд кубынхидай дунда олон ушардаг. Жэшээнь, Сантьяго-де-Куба провинцида 123 наһатай Элихна Кобас ажаһуудаг. Эль-Кристо тосхоной хүн зон Иия гээд тэрэниие юрэ нэрлэдэг. «Яажа иимэ ута наһатай болоһоноо өөрөөшье мэдэнэгүйб,—гэжэ корреспонденттэй һаяхан хөөрэлдэхэдөө, тэрэ хэлэһэн байна. — Залуу наһандаа үгытэй ядуу байха гээшые үзөөб. Эжытэеэ хамта баяшуулай газар дээрэ эртэ үглөөнһөө үдэшэ оройболотор хүдэлжэ, кокос һамараар тоһо ба ондоо амтатай зүйлнүүдые буйлуулдаг байһамди».

71-тэй бага басагантаяа Иия ажаһуудаг. Ехэ басаганиинь нёдондо 90 жэлэйнгээ ойе һайндэрлоо һэн, дунда басаганиинь 84-тэй, ори ганса хүбүүниинь 81 хүрэжэ ябанхай. Залуу наһаяа һанаандаа оруулха һамбаандаа, үни хада округто эрхимээр пляасаалааша басаган гэжэ тоологдодог байһан хүм гээд Иия хөөрэнэ. Тэрэ мүнөө болотор хүгжэмдэ ехэ дуратай. Испан колонизаторнуудта эсэргүүгээр кубынхидай тэмсэлэй үеын сортоотой огсом дуунуудые аман соогоо дууладаг. 100 гаран жэлэй саада тээ эдэ дуунуудынь дуулагдадаг байгаа гэжэ хараада абаа haa, иимэ дуун бүхэн этнографто ёһотой олзо болохо байна.

Батистын засаг захиргаанда эсэргүүгээр Кубын зүүн провинциинуудай хада уулануудаар дайлалдаһан Фидель Кастрын бүтүү һахалта партизануудай — «барбудосуудай» эдээ шанагшань 30-аад жэлэй саана байһан хүм, гэжэ Иия баһал һанаандаа оруулна. Тэрэнэй 7 ашанар, зээнэрынь партизанска отрядуудта дайлалдаһан байгаа.

Лас-Тунас провинцида 1877 ондо түрэһэн Фермин Кабрера, Иинядал адли, таряашанай хүнгэн бэшэ ажал хэжэ, ута наһа наһалаа. 104 хүрэжэ наһа бараһан тэрэнэй эсэгэ Антонио Кабрерын гэр бүлэдэ 18 хүбүүн, 3 басаган байһан. Тэдэнэй олонхиинь энхэ мэндэ ажаһууна. Харин эсэгэдээ адли 100 хүрэжэ, 2 хүбүүдынь наһа бараа. Фермин Кабрерэй хүбүүд, ашанар, зээнэр, гушанар 350 гаран хүн болодог. Тэрэнэй ехэ хүбүүниинь 78-тай, харин багань — 11-тэй.

«Толгойн үбшэн гээшые мэдэхэгүйб»,— гэжэ 109-тэй Фермин хэлэнэ. Газетэ, журналнуудые сэхээ уншадаггүй haa, нюдэнэй шэл мүнөө дээрээ зүүгээгүйб. Зүү ядамаггүй һабгашалдагби. Мал ажалда ехэ хохидол үзүүлдэг зэрлиг нохойнуудые агнадаг бэрхэ ангуушан гээд хүршэнэрынь тэрэниие мэдэхэ. Тэрэ бууһаа гадна, нэгэ бага хилээмэ, саахар абалсадаг, гол түлэб хээрын үрэ жэмэсээр хооллодог. «Агнажа ябахадаа, хээрэ унтаха дуратай хүм» гэжэ 109 наһатай ангуушан хэлэнэ.

Кавказай сасуутандаал адли, Матансас провинциһаа Антонио Десирг бүхы янзын транспортһаа эмээлтэй мори үлүү гэжэ тоолодог. 83-тай байхадань, буһалгаалагшадай армиин сержантын нэрэ зэргэ тэрээндэ олгогдоһон байгаа. Үшөө 2 жэл болоод революционно Кубада үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадалые усадхаха ябуулгын үнгэргэгдэхэдэ, тэрэ уншажа, бэшэжэ һураа һэн. 1976 ондо 101 хүрэжэ ябахадаа, Антонио саахарай хулһа отололгодо һүүлшынхеэ хабаадаа.

Хайшан гээд иимэ ута наһа наһалаабта гэһэн асуудалда харюусаха зуураа, хододоо эртэ бододог байгааб, хэзээшье мяха эдеэгүйб, овощ эдихэ, кофи ууха, сигара татаха дуратайб, гэжэ Антонио хэлэнэ. «Наһанайнгаа һүүлшын үдэр хүрэтэр хүдэлхэб, харин хэрбээ янкануудай Кубада үзэгдоэ гээшэ һаань, дахинаа буу барижа, тэмсэлдэ бодохоб»,— гэжэ тэрэ хөөрэнэ.

Тоо, баримтануудай ёһоор, Кубын 10 миллион хүн зоной 11 процентнь — 60-haa дээшэ наһатай, 50 мянганһаа дээшэ кубынхид — 85 наһатай, 1,5 мянга шахуу хүн 100 хүрэнхэй, 100 гаран наһатай. Тэдэнэрэй ута наһа яажа наһалдаг нюусануудые мэргэжэлтэд үшөө нээхэ болоно, гэбэшье элүүрые хамгаалгын талаар Эрхэ сүлөөтэ аралай түйлаһан гориітой ехэ амжалтануүд тухай мартажа болохогүй. Жэшээлбэл, революциин жэлнүүдтэ 400 гаран поликлиникэ баригдаа, хүүгэдэй гээгдэлгэ 3-haa үлүүтэйгээр хороо, хүнэй дундуур наһан 74 хүрэтэр нэмээ. Мүнөө үедэ орон дотор 443 хүндэ нэгэ врач хүртэдэг. Латинин Америкын оронуудта арбаад миллион хүн зоной жэл бүри үбдэдэг тарбаган тахал, уушханай ханиадан, хумхаа мэтэйн үбшэнгүүдые Кубын залуушуул мэдэхэгүй.

Сергей СЕРЕДА,
ТАСС-ай корр.

Гавана.

ПДНВ-гэй СОВЕДЭЙ ЗАСЕДАНИ

ВАРШАВА. Национальна һэргэн хүгжэлгын патриотическа хүдэлөөнэй Бүхэпольшын соведэй хоёр үдэрэй заседани Польшын ниислэл хотодо болобо. ПДНВ-гэй хоёрдохи конгрессые ерэхэ жэлэй майн 8—10-да зарлаха гэһэн шиидхэбэри тэрээн дээрэ баталагдан абтаа. Конгрессые бэлдэхэ комисси томилогдоо, тэрэнэй документнүүдэй тезисүүд һайшаагдаа.

ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, ПНР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Ярузельский заседани дээрэ үгэ хэлэбэ. Тусхайлбал, социализм байгуулга хадаа ангинуудай болон үргэн ниитэ арад зоной хоорондохи олон янзын, орёо нарин харилсаа холбоон болоно байна гэжэ бидэ ойлгонобди гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Үнгэрһэн саг элдэб янзын хёмороо зүрнишэлдөөнүүдые үлөөһэн байгаа.

Социалис Польшые амжалтатайгаар хүгжөөхын тула тэрэнэй бэеэ дааһан ба аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ шиидхэхы удха шанартай.

ПДНВ-гэй конгресс хадаа орёо нарин асуудалнуудай табигдаха, зүбшэн хэлсэгдэхэ ёһотой хуралдаан болохо зэргэтэй гэжэ Польшын хүтэлбэрилэгшэ мэдүүлбэ. Элдэб янзын хангалтагүй үйлэ хэрэгүүдые эрид шангаар буруушаан шүүмжэлжэ, усадхан зайсуулха шухала. Социализмын аша туһада ПДНВ-е бэхижүүлхэ гээшэ түүхэтэ шухала удха шанартай үйлэ хэрэг болоно гэжэ В. Ярузельский тэмдэглээ.

ҺАЙНДЭРЭЙХЕЭР ШЭМЭГЛЭГДЭНХЭЙ

ХЕЛЬСИНКИ. Финляндиин ниислэл хотын үйлсэ гудамжанууд һайндэрэйхеэр шэмэглэгдэнхэй. Финляндиин бэеэ дааһан байдалай үдэрэй хүндэлэлдэ городой олон байшан гэрнүүд дээгүүр тугууд намилзуулагдаба.

Россида болоһон Октябриин революци финн арадта национальна бэеэ дааһан байдал асарһан юм гэжэ «Тиедонантая» газетэ тэмдэглэнэ. Финляндиин гүрэнэй бэеэ дааһан байдалые мэдэрхэ тухай В. И. Ленинэй 1917 оной декабрь һарада гараа табиһан декрет совет-финляндиин харилсаа холбооe хүгжөөхын тула үндэһэ һуури табиһан байгаа.

Мүнөө хоёр ороной хоорондохи харилсаа холбоон ниитын ажабайдалай бүхы һалбаринуудта амжалтатайгаар хүгжөөгдэнэ.

Арадай засагай органуудай бии болгогдоһоор 10 жэлэй ойе Кубын арад һаяхан тэмдэглэбэ. 1976 оной октябрь һарада арадай засагай муниципальна ассамблейнүүдтэ депутадуудые һунгалгын түрүүшын шата үнгэргэгдоо һэн.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Кубын Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Гүрэнэй соведэй ба Кубын Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Фидель Кастро арадай засагай муниципальна органуудта һунгалтын үдэр һунгагшадтай уулзажа байна.

АИН — ТАСС-ай фото.

К. ФОМВИХАНАЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

ВЬЕНТЬЯН. М. С. Горбачев болон Р. Гандиин гараа табиһан Делиин Декларациие Лаосой парти ба гүрэн бүримүһэн дэмжэжэ байна гэжэ НРПЛ-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, ЛНДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Кейсон Фомвихан мэдүүлбэ. Энэ шухала документ дэлхэйн бүхы арадуудай аша туһада харюусаһан эб найрамдалта үргэн ехэ үүсхэлнүүдые нэгэдүүлнэ гэжэ Лаосой хүтэлбэрилэгшэ НРПЛ-эй ЦК-гай Вьентьянда болоһон пленум дээрэ үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ. Ядерна дайнай аюулһаа хүн түрэлтэниие аршалан абарха, Азиин-Номгон далайн оршондо, бүхы дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдал хангаха, уласхоорондын аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ, арадуудай хоорондохи харилсаае хүгжөөхэ талаар ехэ хүсэл эрмэлзэл гаргажа байһан Советскэ Союзай ба Индиин һайн һайхан хүсэл эрмэлзэлые энэ Деклараци тодо хурсаар гэршэлнэ.

Амгалан тайбанаар зэргэ оршолгын гол ёһонуудай үндэһөөр эдэ оронуудтай харилсаа холбооe һайжаруулха зорилготойгоор Хитадай Арадай Республикатай, Таиландтай зүбшэлэлгын хөөрэлдөөнүүдые хэхые һанаашалжа байһанаа ЛНДР-эй правительство бэелүүлдэг юм гэжэ Кейсон Фомвихан тэмдэглээ.

Дэлхэйн элдэб районуудтахи шахардуу шанга байдалые улам һужэрөөхэ гэһэн политикаяа Рейганэй захиргаан үргэлжэлүүлһээр гэжэ Лаосой хүтэлбэрилэгшэ тэмдэглээ. ОСВ-2 договорой гол дүримүүдые сахихаяа арсалга, Иранда нюусаар буу зэбсэгүүдые худалдалга, Никарагуагай контрасуудые, Анголодо эсэргүү бүлэглэлнүүдые, Афганистанай хархис хүсэнүүдые дэмжэлгэ энээниие элирхэйлэн гэршэлнэ.

Лаосой Арадай-революционно партиин IV съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр саашанхи үедэ партиин бэелүүлхэ ажал ябуулгын гол зорилгонууд, шэглэлнүүд тухай НРПЛ-эй ЦК-гай Генеральна секретарь дэлгэрэнгыгээр тогтожо хэлэбэ.

«ҮГЛӨӨДЭР БОЛОБОЛ, ОРОЙТОХО»

ПАНАМЫН ниислэлдэ Паитила гэжэ медицинскэ түбэй дэргэдэ хэзээдэшье хүнүүд олон байдаг. Врачнарта орохын тулада хэдэн үдэр урид бэшүүлдэг юм. Эндэ бэлигтэй бэрхэ мэргэжэлтэд хүдэлдэг. Профессор Освальдо Веласкес дэлхэй дээрэ мэдээжэ болоһон офтальмолог мүн. Теэд нюдэеэ үбдэһэн дээрэһээ тэрээндэ ороо бэшэб. Энээнэй урда тээ нютагай газетэнүүдтэ иимэ богони телеграмма толилогдоһон байгаа:

«СССР. Генеральна секретарь Михаил Горбачевто.

Врачнар хүнүүдэй элүүр энхые болон ами наһые аршалан хамгаалха уялгатай, тиимэһээ ядерна дайнай аюулай хүн түрэлтэндэ тохёолдоод байхада, тэрэнэй ерээдүй бидэнэй һанаае зобоонгүй байжа шадахагүй. Ядерна туршалгануудые болюулха болзорые утадхаха гэһэн Совет правительствын энэрхы һайхан шэнжэтэй шиидхэбэри тушаа сэдьхэлээ ханажа байһанаа элирхэйлнэбди.

Освальдо Веласкес, «дэлхэйн врачнар ядерна дайнай аюулые зайсуулан сарахын түлөө» гэһэн Панамын нэгэдэлэй түрүүлэгшэ».

Энэ багахан телеграмма Панамада бултанай анхарал ехээр татаһан байна. Манай оронууд хоорондоо дипломатическа харилсаа холбоотой бэшэ ха юм. Эндэ түрүү үзэлтэй байха гээшэ аюултайшаг. Медицинскэ түбэй урдахи автомобилиин табигдадаг газарта «коммунизм хэрэггүй» гэжэ бэшээтэй табан машинын байхые харааһэм. Освальдо Веласкес ехэ зүрхэтэй дээрэһээл Москва телеграмма эльгээһэн, энээн тухай олондо мэдээсэһэн байгаа бшуу.

— Врач хүн философ байха зэргэтэй гэжэ баталдаг Гиппократай үе сагһаа хойшо хүн түрэлтэнэй урда айхабтар ехэ харюусалга медигүүдтэ олгогдонхой,—гэжэ тэрэ хэлэнэ. — Минии һенахада, политическэ, социальна, этическэ асуудалнууд врачнарай зүрхэ сэдьхэлые хүлгөөхэ зэргэтэй. Үлэсхэлэн хооһон, үгытэй ядуу байдал, мүн амгалан тайбан байдал—энэ баһал манай анхарха юумэн. Дэлхэйн дайн ямар хойшолонгуудтай байхаб гэжэ ехэшье, багашье ороной врачнар бусадһаа үлүүгээр мэдэнэ. Ядерна дайнай болоо гээшэ һаань, һунган абаха зүб зам байхагүй. Имагтал ядерна дайнай аюулые зайсуулан саража, хүн түрэлтэнэй хүгжэлтые абаржа шадахабди. Хэрбээ бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ ядерна дайнай болоо һаань, аргалхашье, аргалуулхашье хүн байхагүй. Иимэ юрын бодол баримталан бидэ, врачнар, ядерна дайнай аюулые зайсуулан сарахын түлөө врачнарай бүхэдэлхэйн хүдэлөөндэ хабаадалсанабди. Врачнар, эрдэмтэд, соёлой ажал ябуулагшад, уласхоорондын эмхинүүд политикада эдэбхитэйгээр оролсохо зэргэтэй. Уласхоорондын хэрэгүүдэй хойноһоо ашаг үрэтэй хиналта бэелүүлхэ арга олониитэдэ олгохо хуули ёһо бии болгохо шухала болоо. «Амгалан тайбан байдал сахихын тулада юу хэжэ шадахабиб?» гэһэн юумэ ойлгодог хүн бүхэнэй асуудалда энэнь тодорхой харюу болохо ёһотой.

Чернобыльдохи гэнэ усал минии һанаае зобоогоо һэн. Гэбэшье амгалан зорилгоор хэрэглэгдэдэг атомые хорихые уряалдаг хүнүүдые би дэмжэнэгүйб. Тусхай хэмжээ ябуулгануудаар хүгжэлтэ дэбжэлтые һаатуулжа болохогүй, харин тэрэниие хинажа болохо.

Профессор Веласкесай хөөрөөе шагнаха зуураа, кабинедэйнь хананuудта үлгөөтэй үхибүүдэйнь, ашанар, зээнэрэйнь фото-зурагуудые харанаб. Гадаадын оронуудай университедүүдэй, Элүүрые хамгаалха бүхэдэлхэйн эмхиин дипломууд харагдана. Освальдо Веласкес олон жэлнүүдтэ ВОЗ-ой консультант байһан, Латиин Америкын зарим оронуудта нюдэнэй үбшэнтэй тэмсэхэ ябуулгые хүтэлбэрилһэн. Тэрэ бүхы ами наһаяа һохор хүнүүдые аргалалгада зорюулһан. Тиибэшье хүн түрэлтэндэ тохёолдоһон аюулые харахагүй бүри хүшэр хүндэ, аюултай үбшэн бии, гэжэ 65-тай врач тоолоно.

«Ямаршье ехэ хэрэгтэ юунһээшьеб эхилхэ хэрэгтэй. Ядерна туршалгануудые хорилго иимэ түрүүшын алхам болохо зэргэтэй. СССР замайнгаа зарим хубиие гаталаа. США-гай гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэд сэсэн шиидхэбэри мүнөөдэр абаха бээ гэжэ дэлхэй хүлеэнэ. Үглөөдэр болоо haa, оройтохо» —гэжэ профессор ажаглана.

Михаил БАКЛАМОВ,
АПН-эй корр.

Панама.

ХАТАР МЕЛАРЕНЭЙ ЭРЬЕНҮҮД ДЭЭРЭ

...М. Зал соо ...ташалга нэер-...ские речники» ...үйсэдхэгшэдые ...дунаар угтаба. ...үсэн асари ехэ ...эй уһые Мела-...хоорөө хүргэһэн мэтэ мэдэрэл энэ үедэ үзэгдөө. Тэрэнэй эрье дээрэ Швециин ниислэл оршодог. Красноярскын гүрэнэй Сибириин хатарай ансамблиин концерт эндэ ехэ амжалтатайгаар үнгэрбэ.

Ансамблиин артистнууд Данида ба Норвегидэ хэдэн арбаад концерт үгөө. Харин мүнөө Стокгольмын болон Швециин бусад городуудай хүн зон тэдэнэрэй уран бэлигтэй танилсана. Концертнэ байшангай зал соо байгшадта Сибириин хатар, арадай аялга дуунууд ехэтэ һайшаагдаа.

...ТРАУС БА ТЭРЭНЭЙ ХАРАТА ХЭРЭГҮҮД

...граанай сүүдэй ...бага хойното-...залаар хүн ...сүүдэй за-...байгаа һэн. ...унис партиин ...газетэ тушаа ...ер-министр ...Штраусай хэ-...рагдажа бай-...Германиин хэ-...үзэлтэйшүү-...юундэ уур ...байгааб гэ-...рейхтэ» хэ-...ага тухайнь ...руунь бэшэ-

...дай залда оро-...Реттгер, наб-...дундуур на-...хүн Штрау-...һэн мүшхэ-...байба. Бава-...сэтэй хүн» ...ерээгүй, өө-...ые эльгээһэн

...саада тээ «Ун-...етэ тэрэнэй ...үедэхи зарим ...тухай уншаг-шадтаа хөөрэжэ үгэһэн ха. Дайнай эхилхын урда Мюнхенэй университедтэ һуража байхадаа, «национал-социалис немец студентнэрэй холбоондо» тэрэ ороһон байгаа. Гитлерэй орлогшо Рудольф Гессэй һанаһанай ёһоор, нацис партида ба СС-тэ үнэн сэхээр алба хэхэ хүнүүд тэндэ бэлдэгдэхэ байгаа. Гиммлерэй дахуулшадай нэгэн болохо СС-эй группенфюрер Гиммлерэй энэ холбооe хүтэлбэрилдэг байһаниинь дэмы бэшэ һэн. Бүри тиихэдэ Мюнхенэй университедтэ фашизмда эсэргүү католическа нюуса эмхи бии байгаа гээд хэлэхэ хэрэгтэй. Тиин хэрбээ Штраус үнэхөөрөө «нацизмые үзэн ядадаг» байгаа haa, нацистнуудта бэшэ, харин тэдэнэй дайсадай талада орохо байһна бшуу.

1937 ондо Штраус «национал-социалис автомобильна корпусой» гэшүүн болоо һэн. Тус корпусто Франц —Йозеф «үзэл сурталай талаар референт», «роттенфюрер» байһан. Нацистнуудай хэлэһэн ёһоор, «тон найдамтай, үзэл суртал түгэс национал-социалистнууд» нимэрхүү тушаалда шэлэгдэдэг байһан.

Гитлерэй харата муухайгаар Советскэ Союзда добтолон ороходо, Штраус артиллериин офицер боложо, энэ дээрмэтэ добтолгодо хабаадаһан, Сталинградһаа арай шамай энхэ мэндэ бусаһан юм ха. Бавариин Альтенштадт хотодо зенитнэ училищиин курсантнуудай «сэдьхэл бодолой һурган хүмүүжүүлэгшэ» болоо. Армиин захиралтын ёһоор, «фронтдо туршагдамал офицернууд, эдэбхитэй национал-социалистнууд» томилогдодог байһан. 1943 ондо Штраус «штудиенрадай» тушаалтай болоо.

«Гурбадахи рейхэй» һандарһанай һүүлээр тэрэ шэнэ эзэдтэй болоо. Гадаадын хэлэнүүдые һайн мэдэдэг, гуша наһатай, һаймһаруу залуу хүн Баварида американ аккупационно засагаархидта һайшаагдаа һэн. Тэрэ американ штадта оршуулагша боложо, тэдэнэрэй дэмжэлгээр политическэ албанай талаар ехэ дэбжэлгэ хээ. Тэрэниие үмэглэгшэ тиихэдэ Баварида американ тагнуулай шеф байһан Э. Хоуэр һүүлдэнь американ самолет бүтээлгын «Локхид» гэжэ томо концернын худалдаа наймаанай талаар түлөөлэгшэ болоо һэн. 50-лад онуудта Бонндо обороны министр болоһон. Штраусай туһаламжаар хэдэн миллиард түхэригэй «Старфайтер» түхэлэй самоледуудые тэрэ бундесвертэ худалдаһан байгаа.

...Штраусай үгэһэн мушхэбэриие судья нэгэ янзаар хашартайгаар уншана. «Унзере цайт» газетэдэ бэшэгдэһэн нацис гүрэнтэй холбоо барисаатай байһан баримтануудые үнэн дээрээ мэдэрһэн аад, газетэ буруу, «доромжолһон» тобшололнуудые хээ гэһэншүүгээр Штраус батална. «Хардалга гүрдэлгэ» хэбэ гэжэ Германиин коммунис партиин органиие гэмнээд, Бавариин энэ политик «антифашистын» баг үмдэхэ һэдэлгэ гаргаа. Теэд тэрэ ямаршье гэршэ баримта харуулжа шадаагүй ааб даа. Дайнай һүүлшын жэлдэ Гитлерые унагааха зорилгоор урбалта хэхые һанаашалжа байһан офицернүүдые дэмжэдэг, һайнаар хандадаг байгааб гээд тэрэ шалтаг бария. Харин хэрбээ үнэхөөрөө тиимэ байгааньшье һаань, энэнь Штраусай «фашизмые үзэн ядадаг» байһые гэршэлнэгүй.

«Унзере цайт» газетын ахамад редактор Георг Поликайт, мүн тэрэнэй хамгаалагша үгэ хэлэхэдээ, «нацизмда эсэргүүгээр тэмсэгшэ» гэжэ Бавариин политигые харуулха һэдэлгын үндэһэ баримтагүй байһыень үнэниинэмөөр элирүүлэн харуулаа. Газетэдэ тэмдэглэгдэһэн нөгөөшье баримтые Штраус өөрөө буруушаажа шадаагүй гээд тэдэнэр заагаа. Сэрэгэй-фашис засаг захиргаануудай Пиночет болон Стресснер мэтын толгойлогшонортой Штраус мүнөөшье хани барисаатай байдаг гээд онсолон тэмдэглэһэн байна.

Баруун Германиин хуулиин зургаанууд баяшуулай аша туһада үнэн сэхээр алба хэдэг байһанаа үшөө дахин батадхаа. Нойстохи сүүд Штраусай урданай хархис ажал ябуулга тухай бэшэхыень «Унзере цайт» газетэдэ хорижо, тус газетын ахамад редакторые 2100 марка яла, мүн сүүдэй гаргашые түлүүлхэ шиидхэбэри абаа.

Сүүдэй шиидхэбэриие соносхон уншаһанай һүүлээр, Г. Поликайт ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө, демократиие даралгада, граждан эрхэнүүдые усадхалгада, буу зэбсэгүүдые яаралтайгаар бүтээлгые үргэлжэлүүлгэдэ шэглүүлэгдэһэн арад зондо харша политикыень саашадаашье элишэлдэг байхабди гээд хэлэһэн байна.

Владимир СЕРОВ,
ТАСС-ай корр.

Бонн.

ПАРТИИН ВЕТЕРАН ТУХАЙ ХӨӨРӨӨН

СОЁЛШО, БАГША, ЭРДЭМТЭ

ҮНӨӨ дэлэ, нэг наһанайнгаа дабаан дээрэ гараһан үбгэд, хүгшэдтэй уулзахада хөөрэлдэхэдэ, хэдэн олон жэлнүүдэй турша ургэлжэлһэн ажабайдалайнь, ажалайнь баян намтартай танилсахада, угаа һонин, илангаяа урганжа ябаа энэ үеын залуушуулда эхэ һургаал болохоор байдаг юм. Тэрэ холын сагай ангиин шангаа тэмсэлтэ байдалай, шэнэ сагай шэнэхэтэ охидо абтаһан олон залуу үетэн, үнэхөөрөө, бэшэд наһанаа хэзээр түрүү үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлэн, нютаг нютагаа нийтын эдэбхитэй хүдэлмэри ябуулдаг, хамтын хэрэгтэ хэм оролсодог байһан шуу.

Тиимэ эдэбхитэйшүүлэй нэгэниинь Агриппина Андреевна Бартанова болоно. Тэрээн тухай дурдан хөөрэхэ хүсэлэн түрэһөөр үниһэй. Тээд одоол тэрэ бодолоо хүсэлдүүлхэ саг хүрэжэ ерэбэ хэш.

— Үгытэй шадалтай тараашан айлай булэдэ түрэһэн хүм даа. Эхин шатын һургуулида гурбан жэлдэ һураа һэм. Манай нютагта һургуули байгаагүй. Ондоо нютагай һургуулида абажа һураха боломжо тиихэ үедэ гайтай һэн бээз. 1925 оной зунһаа эхилжэ хүдэлжэ болобоб. Өөрыдөө арбан табатай ябагдаа. Нэм үншэжэ, бэшэжэ шадаха болоһон намайе үхибүүдэй талмайе даагша болгобо. Иимэ талмай миниш түрэһэн Нугдэ тосхондо нэгэдэһэн бэлээ. Удангүй комсомолой организациин дурадалаар үншалгын гэрые даагшаар томилогдобоб. Үзэг, бэшэг мэдэхэгүй нютагайхидтай ном заахa үшөө нэгэ даабаритай һэм. Ёхэ наһатанда ном заадаг багша ябаха гээшэ тиимэдэ эхэл хүндэтэй хэрэг байгаа даа,— гэжэ Агриппина Андреевна мүнөө хөөрэдэг.

Удаашаһаа жэл болоод байхада, комсомол басагые ВЛКСМ-эй аймком Эрхүү хотын совет-партиина һургуулиин комсомолой отделенидэ һураханаар эльгээбэ. 1927 ондо эдэбхитэй комсомол Агриппина Бартанова партиин гэшүүндэ кандидатаар, хойто жэлэй онһоо һарада ВКП (б)-гэй гэшүүндэ абтаһан байха юм. Ингэжэ тэрээшэн айлэй арбан долоотой басаган, өөрынгөө хүсэлэн ажабайдалые Коммунис партиин хэтэдэ холбоһон, тэрэнэй хэрэгэй түлөө бүхы наһаа, ажал ябуулгаа зорюулдан намтартай.

Партиин эльгээһэн лэ газарта ошожо, даалгаһан лэ хүдэлмэриинь нэрэдэжэ хүрэмөөр, үнэн сэхээр, партиин гэшүүнэй үндэр харюусалгатайгаар алба дүүргэжэ ябаа. Илангаяа засх холын нютагуудай эхэнэрнүүдэй дунда ехэ хүдэлмэри ябуулһан байха юм. Үхибүүдээ энээ эльгүүр, эхнэрэгтэ мэдэхэйгээр хүмүүжүүлжэ һургаха, гэр соохоо ариун сэбэр байлгаха гээшэ эхэнэр хүнэй урдаа хараха хэрэгтэй байһан. Нэгэдэ Улаан-Удын Бурседтехникумдэ һурахаар абтажа, нэгдэхи курс дүүргэд. Байгаа 1929 оной зун ВКП (б)-гэй обкомһоо Агын аймагта нүүдэл улаан гэрые даагшаар хүдэлхэеэнь ябуулба. Удаашьеэгүй ВКП (б)-гэй Захаамнай айкомой эхэнэрнүүдэй таһагые даагшаар дэбжүүлэгдэжэ бэлэй.

Улаан-Удэһөө зүүни зүг Ага, Агаһаа аваар холын Захаамин хүрэжэ ошохо гээшэ тиимэ бэлэн ажалгүй бэшэ байгаа. Тээд яахабыш. Шэнэ даабари абаһан тула, шэнэ хүдэлмэрни дурадаһаан хэдэнь дүүргэхэ хэрэгтэй. Байһан уга харгы. Энэ удаа Эхирид-Булгадай аймаг ошохо болобо. Тэндэ партиин районой эхэнэрнүүдэй таһагые дааба. Жэлэй турша аймагай гэрэлгэтэй таһагые хүтэлбэрилөө. 1933 оной март һарада Улаан-Удэ эрэхээр дуудагдажа, Буркомпросой нийтын хүдэлмэриин секторые даагшаар томилогдоһон байгаа. Бурядай АССР-эй гэгээрэлэй ардай комиссарай орлогшоор томилогдохотоёо хамта Буряадай АССР-эй Ардай Комиссарнуудай Соведэй гэшүүнээр һунгагдаба.

Үхибүүдэй саад болон яслинуудай байшангуудые бодхоохо асуудал худах түрүүшын сэлжээнэд шиидхэгдэжэ эгээл шухала хэрэг байна. Тэд энэ асуудалаар Надежда Константиновна Крупскаяда баралхаха зол хубитай байшоо. Тэрэ гуйлтыень Н. К. Крупская урагшатайгаар шиидхэлэхэдэ, тэрэ гуйлтыень ...

Улаан-Удэ

Г. ЦЫРЕТОРОВ.

МОСКВА МАРИНА ЦВЕТАЕВАГАЙ ХУБИ ЗАЯАНДА

«Душа моих город» — Марина Цветаева шүлэгүүд соо нийслэл хотые иигэжэ нэрлэһэн байдаг. Москва поэдэй зохёохы ажалда эхэ нүлөө үзүүлһэн байха юм. Москвагай үйлсэнүүд, байшан гэрнүүд, хүшөөнүүд, булварнууд, соборнууд, хүрэлгэнэ Кремльдэ, тэрэ эхэ дуратай һэн. 1916 ондо Марина Цветаева Москва тухай шүлэгүүдэй цикл зохёоһон байна.

...Трехпрудный переулок, 8. Эндэ набтархан модон особняк гэр байһан юм. Энэ гэртэ Московско университедэй профессор И. В. Цветаевай гэр булэ ажаһуудаг һэн. Эндэ 1892 оной намар ерээдүйдөө поэт болохо Марина басаган түрөө юм. Энэ особняк гэр мүнөө үгы. Гэбэшье тэрэнэй газаа ургажа байһан уляангир, үлир тэрэ үеынхидээл адли мүнөөшье бии. Өөрынгөө түрэһэн гэрые, үхибүүн наһанайнгаа, үнгэрһэн оршон тойронхиие Цветаева наһан соогоо дурсажа, дурдажа ябадаг байһан.

Поэдэй эгээл түрүүшынь, үхибүүн наһанай шүлэгүүд энэ үеын байдалда зорюулагдаһан байдаг. Энэ үеһөө эхилжэ, тэрэ Москватай танилсажа эхилһэн байна. Мариные заахан байхадань, Тверской бульвартахи Пушкинай хүшөөгэй дэргэдэ абаашажа сэнгүүлдэг байгаа. Пушкинай хүшөө, басаганай үдэр бүри сэнгэжэ гарахадаа, заатагүй ошодог газар байһан. Пушкинай хүшөө гү, али Патриаршие прудые заатагүй хүрэдэг һэмди гэжэ Цветаева бэшэһэн байдаг.

Ажабайдал, соёл болбосорол, Москвадаа, Эхэ орондоо дурлал — эдэ бүгэдэ поэдэй эдир наһанһаа эхин үндэһэтэй. 1910 ондо Москвада поэдэй шүлэгүүдэй «Вечерний альбом» гэһэн түрүүшын суглуулбари хэблэгдэн гараһан байна. Поэдэй бэлиг шадабари, эндэ, Москвада илангаяа һалбаран хүгжэһэн байха юм. Поэдэй зохёолнуудай арбан табан суглуулбариин арбаниинь Москвада хэблэгдэн гараһан юм.

Поэдүүд М. Волошин, Б. Пастернак ба П. Антокольскитой Марина Цветаева Москвада нүхэсэһэн, А. Толстой, В. Маяковский, С. Есенин, В. Брюсов, А. Ахматоватай Москвада уулзаһан, суута олон хүнүүдтэй Москвада танилсаһан байна. «Я в грудь тебя целую, Московская земля» — гэһэн мүрнүүд энэ уулзалгануудта поэдэй баяртай байһаниие гэршэлнэ.

Сивцев Вражек, 19-дэхи гэр. Цветаевагай хэлэһээр ажабайдалайнь эгээл жаргалтай үе эндэ үнгэрһэн байна...

Арбадай аажам намдуу переулогууд, набтархан гэрнүүд. Тэдэнэй нэгэндэ, Борисоглебскдэ, (мүнөө Писемскын үйлсэ) Цветаевтан 1914 ондо байра хүлһэлжэ ороо һэн. Цветаевтанай гэр бүлынхид эндэ найман жэлэй туршада ажаһуугаа юм. Граждан дайнай жэлнүүдтэ Цветаевтанай гэртэ хүн зон хододоо олон байдаг, нүхэдынь, тэдэнэй айлшад үдэр, һүнигүй таһалдадаггүй юм һэн. Борисоглебскын энэ гэртэ, энэ «эди шэдитэ» байрада Марина Цветаевагай Россида мүндэлһэн эрхим зохёолнууд бэшэгдэһэн байна.

«Цветаевагай» Москва — тэрэнэй ажаһууһан, һураһан, шүлэгүүдээ уншаһан, нүхэдтэйгоо уулзаһан үйлсэнүүд, переулогууд. Писемскэ үйлсын гэр — поэдэй ажабайдалай шухала шата. Энэ хуушан гэр оорын ерээдүйтэй: эндэ Марина Цветаевагай дурасхаалта музей-байра эмхидхэхэ тухай Моссоведэй шиидхэбэри абтаа.

Борисоглебскдэ, Марина Цветаевагай гэртэ мүнөө врач Н. И. Катаева-Лыткина үхиһөө хойшо ажаһууна. Цветаевагай ажаһууһан гэр-байрые шэнжэлхэ, байһан сооһь сахин хамгаалха талаар олон жэлнүүдэй туршада тэрэ оролдоо.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Н. И. Катаева-Лыткина геодезиин, аэрофото-буулгабариин болон картографиин Москвагай институдай хүдэлмэрилэгшэ Л. Лякинада Цветаевагай гэр байра тухай хөөрэжэ байна. Надежда Ивановнагай хүтэлбэри доро институдай студентнэр археологическа бэдэрэлгэнүүдые хэнэ, поэдэй гэр байрын түүхые һэргээхэ талаар шэнжэлгэнүүдые хэнэ; Тверской бульварай нэгэ булан. Цветаевтанай басагадые энээ руу сэнгүүлдэг байһан.

ТАСС-ай фотохронико.

АГНУУРИИН ХАҺА ТҮЛЭГ ДУНДАА

Эшээн соо үбэлжэдэг амитад — заряа, зумбараа, тарбаган, доргон, баабгай унтаридаа үни хада оронхой. Хэрмэнэй, булганай болон үнэгэнэй үбэлэй нэхы нооһон ургажа, октябриин 20-һоо агнууриин хаһа эхилээ. Ойдо нохойн хусаха, буугай һүрэхэ абяан дуулдажа, ангуушад «зөөлэн алта» гүрэндөө бэлэдхэжэ ябаһанаа мэдүүлбэл даа.

Үбэлэй ой соо ямар гоё, һайхан байдаг гээшэб. Сэбэр агаар! Илангаяа шэнээр ороһон саһан дээгүүр шубуу шонхорой, ан арьяатанай мүрнүүдэй аржылдан байхые харахадаа, ангуушан тон ехээр урмашадаг ха юм.

Буркоопсоюзай 8 коопзверопромхоздо агнууриин урда тээхи бэлэдхэлэй хүдэлмэри һайнаар ябуулагдаа. Коопзверопромхоз бүхэндэ ангуушадай суглаан үнгэргэгдөө. Һайн шанартайгаар арһа тушааха, гүрэнэй даабари болзорһоо урид шалан дүүргэхэ, байгаалиин баялигые арьбадхан ашаглаха тухай ехэхэн хөөрэлдөөн тэндэ болодог гээшэ. Агнууриин эхилхэһээ урид егерьнүүд, охотоведүүд хүбшэдэ гаража, ангуудай болон һайн жэгүүртэ шубуудай тоо бүридхэн тодорхойлдог. Тайгын гүн гүнзэгыдэ олзоборилгын 10 бааза, ангуушадай байрлаха 200 гэр заһагдажа баригдаа. Штатна ангуушад түлөөһэгүйгөөр гутал хубсаһаар, буу, һомоор хүсэд хангагданхай.

Байгша 1986—1987 онуудай намар-үбэлэй агнууриин үедэ коопзверопромхозууд 135 хандагайн, 302 бугын, 265 гүрөөһэнэй, 100 бодон гахайн, 85 зэрлиг орын, 20 баабгайн хамтадаа 350 центнер мяха гүрэндэ тушааха түсэбтэй.

Мүнөө агнууриида бүхы дээрээ 1200 хүн хабаадана. Буркоопсоюзай агнууриин ажахынуудта зэрлиг ангуудай арһа олзоборилхоһоо гадна, тэжээмэл ан үсхэбэрилгэ үргэнөөр дэлгэрэнхэй. 1986 ондо халтар хара үнэгэнэй 2500, песецэй 31500 арһан гүрэндэ тушаагдаха байна. Ангай фермэнүүдэй продукци дүн хамта 2 миллион 900 мянган түхэригтэ болохо юм.

Ангуушад зунай үедэ эм домто ургамалнуудые, жэмэс, һархяаг суглуулдаг, хушын һамар намартаа сохидог гээшэ. Үнгэрһэн үедэ 815 центнер алирһа, жэмэс, 1858 килограмм хуһанай гүлгэ, 4442 килограмм алирһанай набшаһа, 785 килограмм нохойн хоншоор, 2252 килограмм долоогоно, 577 центнер һархяаг тушаагаа.

Байгша оной ноябриин 20-ной мэдээгээр, 79.6656 түхэригөөр сэгнэгдэһэн 31974 хэрмэнэй, 1175 үенэй, 4408 шандаганай, 1712 һолонгын, 58 үнэгэнэй, 2547 булганай, 78179 ондатрын, 68 шэлүүһэнэй, 130 шонын арһан бэлдэгдээ. Ингэжэ коопзверопромхозууд жэлэйнгээ түсэб 132,8 процент дүүргээд байна. Кабанскын ангуушад түсэбөө 192 процент дүүргэжэ шадаба. Энэ ажахын олзоборилгшод 1199 хэрмэнэй, 323 һолонгын, 413 булганай, 47784 ондатрын эрхим шанартай арһа тушааһан тухайгаа элидхэбэ.

Баргажанай районой ангуушад түрүүшын 15 хоногой туршада баян олзотой байба. М. И. Ожигов (Һубэ) 100 хэрмэ, 8 һолонго, 30 шандага, С. М. Лукьянов («Юбилейный») 103 хэрмэ, 3 һолонго, 14 шандага, В. М. Молчанов (Баян-Гол) 95 хэрмэ, 10 һолонго, 21 шандага баряа.

Россин Федерациин ангуушадай дунда дэлгэрһэн конкурсын дүнгөөр 1985—1986 онуудай намар-үбэлэй агнууриин үедэ шалгарагшадта Роспотребсоюзай правлениин Хүндэлэлэй грамотанууд, мүнгэн шан барюулагдаа. Тэдэнэй дунда П. Н. Емельянов (Баунтын коопзверопромхоз) 60 түхэригэй 1-дэхи, В. Б. Грачев, Н. Н. Шавкало (Баунтын коопзверопромхоз), Н. Г. Шангин, Р. Г. Баев (Прибайкалиин коопзверопромхоз) 50 түхэригэй 2-дохи, Г. П. Смирнов (Прибайкалиин коопзверопромхоз), М. Л. Подлосинский, Г. В. Елистратов (Түнхэнэй коопзверопромхоз), М. Я. Назаров, А. Б. Мешков, Г. А. Шалыгин (Хойто-Байгалай коопзверопромхоз), А. К. Васин, И. А. Маслов, А. И. Корытов (Кабанскын зверопромхоз) гэгшэд 40 түхэригэй 3-дахи мүнгэн шанда хүртэбэ.

Коопзверопромхозууд хуули бусаар агнуури хэгшэдтэй тэмсэхэ хэрэгтэ ехэхэн анхарал хандуулна. Мүнөө 8 охотовед, 20 егерь болон хэдэн арбаад штатнабэшэ инспекторнүүд шалгалта хэхээ ойдо гаранхай. 1986 оной 9 һарын туршада коопзверопромхозуудай дэбисхэр дээрэ егерьнүүдэй хүсөөр 96 браконьер баригдажа, хуулиин хатуу хэһээлтэдэ хабадуулагдаа. Үнгэрөөд байһан үе соо агнууриин дүрим эбдэгшэдһээ 54 буу, 64 хабхаан, 5 урьха хинагдан абтаа.

М. ГЫЛЫКОВ,
Буркоопсоюзай коопзверопромхозуудай трестын охотовед.

ҺАНАҺАНДА ХҮРЭБЭГҮЙ

Жэлһээ жэлдэ дүрэ буляалдалгын барилдаанай мүрысөөнүүд хүн зониие улам һонирхуулдаг болоо. Тэрэшэлэн уласхоорондын уулзалгануудта манай барилдаашад амжалтануудые туйлана. Харин зарим шэгнүүртэ барилдаха эрхим спортсменүүд үгы гэжэ манай ороной суглуулагдамал командын тренернүүд тоолоно. Онсолбол, 52 килограмм хүрэтэр, мүн 74 килограмм шэгнүүртэй бэрхэ барилдаашад орон соомнай үсөөн гэжэ тэмдэглэхээр. Будапештдэ үнгэргэгдэһэн бүхэдэлхэйн чемпионадай дүнгүүд мүн лэ эдэ дутагдалнуудыемнай гэршэлээ бшуу. Тиихэдэ орон доторнай жэл бүри эмхидхэгдэдэг СССР-эй чемпионат болон СССР-эй Кубогта хүртэхын түлөө мүрысөөндэ үсөөн спортсмен хабаадана. Тиимэһээ СССР-эй физкультура болон спортын талаар Госкомитет дүрэ буляалдалгын Бүхэсоюзна федерацитай хамта дээрэ нэрлэгдэһэн шэгнүүртэй спортсменүүдэй дунда мүрысөө үнгэргэхэ гэжэ шиидээ һэн. Тэрэшэлэн республиканска турнирта илаһан барилдаашад Нальчик хотодо уулзаһан байна. РСФСР-эй суглуулагдамал командын бүридэлдэ манай республикын гурбан түлөөлэгшэ ороо.

Залуу барилдаашан Түмэн Жаргалов энэ турнирта урагшагүйдэжэ тэмсэлээ үргэлжэлүүлхэ аргагүй болоһон байна. Тиихэдэ СССР-эй спортын мастер Василий Баймеев эрхим арга дүрэнүүдые харуулбашье, илалта туйлажа шадабагүй. Тэрээнтэй тулалдаһан дүй дүршэл ехэтэй спортсменүүд эрхимлээ.

Һаяхан уласхоорондын класай СССР-эй спортын мастер болоһон Совет Армиин түлөөлэгшэ В. Миланханов бултанһаа амжалтатайгаар барилдаба. Хүсэ шадалтай хүнгэн солбон Миланханов олон барилдаашадые диилэжэ гараа. Зүгөөр Ереванай В. Асатрянтай барилдахадаа урагшагүйдэжэ, гурбадахи һуурида гараһан байна. Тиигэжэ бронзо медальда хүртэбэ. Тус мүрысөөнэй дүнгөөр В. Миланханов оронойнгоо гол командын бүридэлдэ кандидадаар оруулагдаа.

В. БУДАЕВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Мүрысэгшэеэ, өөрыгөө хүсэхэ»— түрүү бэшэг. Үнеэн бүриһөө 2000 килограмм һү абаха. «Найдаха үндэһэн бии» — Л. Пищулевой статья. «Зорилгонууд хараалагдаа» — В. Борисовай тэмдэглэл.

Хоёрдохи хуудаһанда. Эдэй хоолой программа: хурдадхалгын замаар. «Шухала хубилалтанууд» — Н. Дегтярёвой статья. БАМ: үдэрһөө үдэртэ. «Барилгада штаб хэрэгтэй гү?» — П. Байрачнын тэмдэглэл.

Гурбадахи хуудаһанда. Социальна шухала асуудал. «Модон гэр хэрэгтэй» — В. Беляевай статья. Уласхоорондын шэнжэлэл.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Патриот» — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. Соносхолнууд, мэдээсэлнүүд.

Уласхоорондын шэнжэлэл

ТҮҮХЭТЭ ҮЙЛЭ ХЭРЭГ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой хани ёһоной албанай хэрэгээр Инди ошолгынь дүнгүүд түүхын ехэ хэмжээтэй үйлэ хэрэг мүн гэжэ бүхы дэлхэй дээрэ тайлбарилагдана. Иимэ үндэр сэгнэлтын үгтэхэ үндэһэ баримта дүүрэн бии. Делидэ миил хоёр талын харилсаануудай асуудалнууд бэшэ, харин Азида, Индиин ба Номгон океануудай районуудта аюулгүй байдал хангалга ба бэхижүүлгэтэй холбоотой бүхэдэлхэйн удха шанартай үргэн ехэ хэмжээтэй асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэһэн, шиидхэгдэһэн байна.

Бүгэдэндэ хабаатай уласхоорондын аюулгүй байдалай системэ байгуулха талаар зорилго хэр онсо шухала болонхойб гэжэ хараха болоо һаа, иимэ баримта дурдалтай: бодото ажабайдалаар табигдажа байһан бэрхэшээл ехэтэй асуудалнуудые шиидхэхэ хүсэл эрмэлзэлтэй хэдэн миллиард хүн зон, хэдэн арбан гүрэн дэлхэйн энэ регионда ажаһууна. Энэ хүсэл эрмэлзэлые хангахын тулада тэдэндэ нэн түрүүн ажамидарха, ядерна дайнай аюулые зайсуулха асуудал шиидхэхэ хэрэгтэй.

Тиигэхэ зуураа, США-гай империализмын имагтал Азида үзэгдөөгүй харата муухай добтолго — Хиросима ба Нагасаки хотонуудта атомна бомбо хаяһаниие, Корей ба Вьетнамда хоёр ехэ дай хэһыень мартажа огто болохогүй. Энэ региондо өөрынгөө сэрэгэй баазануудые олошоруулха, энээ руу ядерна зэбсэг асарха, регионой оронуудые дайнда бэлдэлгэдээ хабаадуулха һэдэлгээ империализм орхиногүй.

М. С. Горбачевой албанай хэрэгээр энэ орондо ерэлгынь уласхоорондын онсо шухала удха шанар ямар юумэзрээ тодорхойлогдоноб гэхэдэ, Индиин премьер-министр Р. Гандиин онсолон тэмдэглэһэнэй ёһоор, «Инди-соведэй харилсаануудые хүгжөөлгэдэ замай шухала залуур болоно, энэ регионда амгалан байдал тогтонижоруулгада, мүн бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлгэдэ горитой ехэ туһа нэмэри хэгдээ».

Хоёр гүрэнэй миллиардһаа дээшэ эрэшүүл, эхэнэрнүүд болон үхибүүдэй үмэнэһөө Советскэ Союз ба Инди Делидэ абтаһан Деклараци дотороо хүн зониие олоор хюдаха буу зэбсэггүй, дайгүй байдалда хүргэмөөр хэмжээ ябуулгануудые заатагүй абаха уряатайгаар бүхы арадууд болон оронуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ хандаһан байна. Манай ажаһуужа байһан ядерна үе сагта арсалдаа зүришэлдөөнүүдэй орондо харилсаа холбооной ерэхын, арсалдаа буляалдаануудай сэрэгэй хүсөөр бэшэ, харин амгалан аргаар, политическэ хөөрэлдөөгөөр шиидхэгдэдэг байхын тулада амгалан тайбанаар зэргэ оршон ажаһуулга хадаа уласхоорондын харилсаануудай алишье талада таатай зохид ёһо гурим болохо ёһотой гээд Декларациин арбан пунктнуудай нэгэн дотор хэлэгдэнэ.

Баруун оронуудташье М. С. Горбачевой албанай хэрэгээр Инди ошолгын дүнгүүд Рейкьявигта болоһон уулзалгын һүүлээр совет дипломатиин добтолгые хүгжөөлгэдэ шухала шэнэ шата болобо гэһэн сэгнэлтэ үгтэнэ. Юуб гэхэдэ Инди хадаа дэлхэйн эгээл томо регионуудай нэгэндэ оршоно, өөрынгөө зэргэдэ зууһаа дээшэ гүрэниие жагсааһан сэрэгэй бүлэглэлдэ хабаадалсахагүйн түлөө хүдэлөөнэй манлайда ябаһан орон мүн. Сэрэгэй бүлэглэлнүүдтэ хабаадахагүйн түлөө хүдэлөөнэй мэдээжэ ударидагша Индитэй СССР-эй хани нүхэсэлөө бэхижүүлгэ хадаа уласхоорондын ехэ хэмжээтэй, тогтонижоруу... шэнжэтэй шухала хэрэг болоно. Буржуа... хэблэлэй энэ баримтые али боло... багадхахые хэды оролдоошье һаа... дахи политическэ байдалые һайжару... Индиин океаниие эб найрамдалай... болгохо талаа, совет шэнэ дурадха... дай хаа хаанагүй ехээр анхаргадаг... һан ушарые мэдэрэнгүй байха хаба... тэрээндэ үгы. «Одото дайн» гэдэг ах... кан түсэб тушаа, ядерна туршалгану... болюулха талаар Советскэ Союзай... бодолые Индиин һайшаан дэмжэһэн... һаа баруун оронуудай хэблэл уур с... ехээр орьёлуулна.

М. С. Горбачевой Владивостогто хэл... үгэ дотор Азидахи аюулгүй байдал... хэлэгдэһэн хараа бодолые урагшань... шуулгада совет-инди хөөрэлдөөнү... дүнгүүд шэнэ шата болоно гэжэ... хэрэгтэй гээд баруун оронуудай эб... зарим тайлбаринууд дотор тэмдэглэгд... Азидахи тогтууритай аюулгүй байда... даа Советскэ Союзда, мүн Инди... хамтын хэрэг гэжэ Делиһээ бүхы... дэ эли тодоор харуулагдаа. Ази... тэрээндэ дүтэ шадарай районуудта... тическэ байдал гуримшуулгада, тэ... найрамдал ба амгалан байдал хангал... замуудые бэдэрэлгэдэ хөөрэлдөөнэй... анхаралай ехээр хандуулагдаһаниинь... госотой ааб даа.

Индиин океанай оршомдо түгшүү... байдалай тохёолдожо байһанда, һан... зобожо байһанаа элирхэйлэд. Со... Союз ба Инди хоёр тэндэ харин го... дэй сэрэгэй бии байһан баазануудые... хаха, шэнэ баазануудые саашадаа... хэхэгүй гэжэ уряалаа. Индиин океан... риин сэрэгэй хүсэнүүдые улам ех... хо һэдэлгэнүүдые тэдэн буруушаа... океаниие эб найрамдалай зоно бо... тухай ООН-ой Декларациие түргөө... лүүлхын түлөө байһанаа элирхэйлэ... дүүлээ. 1988 онһоо сааша болгонг... энэ асуудалаар уласхоорондын конф... ци үнгэргэхэ шухала гэжэ мэдэрэг...

М. С. Горбачевой албанай хэрэгээр... ошолгынь дүнгүүдые социалис ба хү... байһан оронуудта халуунаар һа... дэмжэнэ. Тэрэнэй амжалта хадаа эб... рамдалые бэхижүүлхэ талаар Со... Союзай хараа шугамые залан сэхээ... лүүлхэ хэрэгтэ, дайнай аюулда эс... тэмсэл ябуулха бүхы хүсэнүүдые эл... ба политическэ талаар шэнэ ё... домжолгын илаха хэрэгтэ шэнэ ал... лоно гэжэ сэгнэгдэнэ. Делидэ аб... Деклараци — бүхы хүн түрэлтэнэй... заяанай удха шанартай документ мү... нөө үе сагта, ерээдүйдэ ажаһууха... дэй аша туһын хэрэгүүдтэ харюуса... найрамдалай философи гэжэ тэр... нэрлэхэдэ болохо. Ниитын тад ондоо... гуулалтатай агууехэ хоёр гүрэнэй хү... рилэгшэд Декларацида гараа таб... ушар тэрэ документын айхабтар ех... шанартай байһаниие гэршэлнэ. Энэ... жэлэй эсэс болотор шата дам... ядерна зэбсэгүүдые усадхаха совет... рамматай, уласхоорондын эб найр... ба аюулгүй байдалай бүгэдэниитын... темэ байгуулха хараа бодолой, Рей... вигта табигдаһан Советскэ Союзай... халнуудтайгаар Делидэ абтаһан Де... циин дэлхэйн политикада тодорхой... нүлөө үзүүлхэ байһанда маргалтагүй...

Г. ШИШ... (ТАСС)

РЕВОЛЮЦИОННО ҺАНАЛАА НЭГЭДЭЛ...

СССР ба Афганистанай Демократическа Республика хоёрой хоорондо Хани нүхэсэл, хүршэ ёһоор ажаһуулга ба харилсаа холбоон тухай Договорто 1978 оной декабриин 5-да Москвада гар табигдаһаар найман жэл үнгэрбэ. Энэ тон шухала документ дотор совет-афган харилсаануудай заншалта хани нүхэсэлэй шэнэ шэнжэ шанар эли тодоор харуулагдаһан. Тэрэнь апрелиин революциин һүүлээр Афганистанда аха дүүгэй революционно һаналаа нэгэдэлгын бүхы талаар туһалалсалгын харилсаанууд болонхой.

Договорой бэелүүлэгдэжэ эхилһээр найман жэл үнгэрбэ. Энэ хадаа СССР ба ДРА хоёрой хоорондын эбдэршэгүй хани нүхэсэлые саашадань бэхижүүлгын улам гүнзэгырүүлгын жэлнүүд, адли тэгшэ эрхын, национальна бэеэ даанхай байдалай, бэе бэеынгээ дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахагүйн үндэһэ һуури дээрэ харилсаа холбоогоо хүгжөөлгын жэлнүүд байба. Договорой үндэһэ һуури дээрэ хоёр талада ашатай туһатай экономическа ба эрдэм-техникын харилсаа холбоон үргэдхэгдөө. Эрдэмэй, соёл гэгээрэлэй, искусствын, литературын, элүүрые хамгаалгын талаар, хэблэл, радио болон телевидени, кино, спорт хүгжөөлгын талаар дүй дүршэлөө андалдан абалсалгада тус Договор ехэ нүлөө үзүүлһэн байна.

Революционно Афганистанай аюулгүй, бэеэ даанхай байдал ба газар дайдынь бүтэн бүрин байлгын хангалгада совет-афган Договор бата найдамтайгаар алба хэнэ. Империализмын хүсөөр соносхогдоогүй харата муухай дайнай хэгдэжэ байһан энэ орондо политическэ байдалайнь тогтонижолго хэлбэришэгүйгөөр хүгжэнэ. Апрелиин революциин социальна баазые үргэдхэхэ замаар шухала алхамууд хэгдэнхэй: гүрэнэйнь засагай хүтэлбэрилхы органууд болохо ДРА-гай Революционно Со... правительствын бүридэлдэ ниитын ... ажал ябуулагшад, тэрэ тоодо парти... шэ хүнүүд оронхой. Социально-эконо... ческа талаар ороноо шэнэлэн хүб... программынь бодото дээрээ бэелүү... эжэ эхилһэнһээ хойшо афганецууд ... олоороо революциин талада жагсана... волюцида эсэргүү хүсэнүүд хүн зоно... дэн дээрэ өөһэдыгөө элишэлэн хару...

Гүрэнэй засагай ба хүтэлбэриин ню... органуудай һунгалтын түрүүшын ... дүнгүүдээр Афганистанай Арадай демо... тическа партиин ЦК-гай Политбюро... кабриин эхеэр тусхай тогтоол абаа... галта хадаа хүдэлмэришэд болон тар... дай холбоо барисаанай таһаршагүй ба... тухай эли тодо гэршэ боложо үгөө гэж... рэ тогтоол дотор хэлэгдэнэ. Револ... эсэргүү хүсэнүүдэй һаад түбэг хэдэ... хёолдуулаашье һаа, бүхы һунгагша... процентнь һунгалтада хабаадаһан... Арадай 14.200 һунгамалнуудай 35... центнь — НДПА-гай гэшүүд, 52,3 пр... тнь — хүдэлмэришэд болон таряаша...

Шэнэ ажабайдал байгуулгада түй... һан эдэ амжалтанууд совет сэрэгэй ... хубиие ДРА-һаа гаргаха арга Советск... юзда олгоо. Иигэжэ Афганистанай ас... лые политическэ талаар гуримшуулгад... най орон харюусалга ехэтэйгээр, үнэ... хээр хандажа, байһанаа элирхэйлэн ... лаа. Революционно Афганистанда эх... ябуулгануудай гадаадаһаа хэгдэхээ... ходо ДРА-гай правительствын зүбшөө... совет сэрэгүүдые Афганистанһаа ... дүүрэнээр гаргаха ябадал бэелүүлх... бодол Советскэ Союз баримтална.

Сэнхир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Время. 9.45 — Мультфильм. 10.05 — «Скажите им правду» — баримтата зүжэг. 11.20 — Шэнэ һонин (11.25 хүрэтэр). 15.30 — Шэнэ һонин. 15.45 — Социалис оронуудай баримтата фильмүүд. 16.20 — Н. А. Некрасовай ажаябадал ба зохёолнууд тухай. 17.20 — «Бултанда зорюулагдаһан стадион». **Улаан-Үдэ.** 17.50 — Шэнэ һонин (буряадаар). 18.05 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. 18.25 — «Байгалай үмэнэхи газар дээрэ». **Москва.** 19.05—«Гүрэндэ тушаан абаха гурим: шанарай түлөө тэмсэл». Метрологическа албанай бүхэсоюзна НИИ-һээ репортаж. 19.35 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 19.50 — «Восточный синдром» — баримтата фильм. 20.40 — Боксоор уласхоорондын мүрысөөн. Түгэсхэл. 22.00 — Время. 22.35 — «Хүн — гол анхаралда». 23.35— Камчатска областиин хоорой бүлгэмэй академическэ капеллэ дуулаха. 00.15 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35, 10.35 — Түүхэ. 10-дахи класс. 10.05, 13.50 — Франнцуз хэлэн. 11.05 — Баримтата фильм. 11.35, 12.35 — Географи. 6-дахи класс. 13.05 — «Шатарай һургуули». 13.05 — «Хүгжэм». Д. Д. Шостакович. 14.20 — Түүхын хуудаһанууд. Карл Маркс ба мүнөөнэй үе саг. 15.05 — Денис Давыдовай зохёолнууд. 16.00 — Шэнэ ... **Улаан-Үдэ.** 17.40 — ...нууд. **Москва.** 17.50 — ...скэ Союзай Герой, ... летчик-космонавт А. ...ровтэй һурагшад уулз... — «Россиһаа тэдэниие ...хагүйш». **Улаан-Үдэ.** ... «Һургуулиин рефор... маар». «Буряадай АССР... гэгээрэлэй министр П. ...ханов үгэ хэлэхэ. 19.2... «...сть обвиняет» — ба... фильм. 20.05 — «Лиц... кто действует» — ба... фильм. **Москва.** 21.00 ... галан нойрсогты, ба... 21.15 — Баримтата фи... — Ритмическэ гимнаст... — Время. 22.35 — «Д... «Р» — 2-дохи сери.

Редакторай орлогш...
Ц. Б. ЦЫРЕНДОР...

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: индекс 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76; отделы: партийной жизни — 2-60-91, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63, информации — 2-34-05, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-61, выпускающие — 2-35-95, Собственные корреспонденты: п. Баргузин — 91-1-44, г. Закаменск — 34-33, п. Кырен — 91-7-18, Северобайкальск — 35-73 п. Хоринск — 55-6-99.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли. г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Н-01372. Заказ № 284. Индекс 04609.